

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет економіки та менеджменту
(назва факультету)

економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи

магістр

(освітній ступінь)

на тему: **Оцінювання антикризової фінансової стійкості банків
(на прикладі ПАТ КБ «ПриватБанк»)**

Виконав: студентка 6 курсу, групи ПФм-61

спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

(підпис)

Банира І.А.

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Кудлак В.Я.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Кудлак В.Я.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Павликівська О.І.

(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет _____ Економіки та менеджменту
Кафедра _____ Економіки та фінансів
Освітній рівень _____ магістр
Спеціальність _____ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., професор

Панухник О.В.

21 грудня 2019 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Банирі Ірині Андріївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи **Оцінювання антикризової фінансової стійкості банків
(на прикладі ПАТ КБ «ПриватБанк»)**

Керівник роботи **Кудлак Віталій Ярославович, к.е.н., доцент**

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом по університету № 4/7-691 від « 18 » липня 2019 р.

2. Термін подання студентом роботи « 16 » грудня 2019 р.

3. Вихідні дані до роботи Фінансова звітність ПАТ КБ «ПриватБанк», статистична звітність, результати самостійних авторських досліджень ринку, фахові наукові публікації, матеріали галузевих сайтів тощо

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ В УМОВАХ КРИЗИ

2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА АНТИКРИЗОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ФІЛІЇ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ППАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

4. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

5. ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

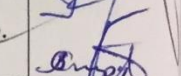
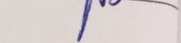
Рис. 1.1. Класифікація основних чинників, що мають вплив на стійкість банків.

Рис. 2.1. Динаміка активів та зобов'язань ПриватБанку.....

Табл. 2.1. Динаміка чистого прибутку (збитку) ПриватБанку

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв
Спеціальна частина	Маркович І.Б., к.е.н., доцент	30.09.2019 р.	
Обґрунтування економічної ефективності	Панухник О.В., д.е.н., професор	02.10.2019 р.	
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Радинський С.В., к.е.н., доцент, Стручок В.С., ст. викладач	04.10.2019 р.	

7. Дата видачі вдання « 30 » вересня 2019р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Приміт
1	Вибір і затвердження теми дипломної роботи	01.07.2019 р.- 18.07.2019 р.	виконано
2	Робота над планом, затвердження плану	19.07.2019 р.- 26.07.2019 р.	виконано
3	Пошук і підбір літератури, відповідно до затверженого плану	23.09.2019 р.- 02.10.2019 р.	виконано
4	Робота над теоретичним розділом	03.10.2019 р.- 13.10.2019 р.	виконано
5	Робота над розділами «Спеціальна частина» та «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»	14.10.2019 р. - 27.10.2019 р.	виконано
6	Робота над аналітично-дослідницьким розділом	28.10.2019 р. - 10.11.2019 р.	виконано
7	Робота над проектно-рекомендаційним розділом	11.11.2019 р. - 17.11.2019 р.	виконано
8	Завершення написання розділу «Спеціальна частина». Підписання розділу в консультанта	18.11.2019 р.- 20.11.2019 р.	виконано
9	Написання розділу «Обґрунтування економічної ефективності» Підписання розділу в консультанта	21.11.2019 р.- 03.12.2019 р.	виконано
10	Завершення написання розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» Підписання розділу в консультантів	04.12.2019 р.- 06.12.2019 р.	виконано
11	Проходження нормоконтролю	09.12.2019 р. 10.12.2019 р.	виконано
12	Підготовка висновку керівником та зовнішньої рецензії	11.12.2019 р. - 12.12.2019 р.	виконано
13	Попередній захист дипломної роботи	13.12.2019 р. 14.12.2019 р.	виконано
14	Робота ЕК. Захист дипломної роботи	23.12.2019 р.- 27.12.2019 р.	виконано

Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Баниця І.А.

(прізвище та ініціали)

Кудлак В.Я.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Банира І.А. Оцінювання антикризової фінансової стійкості банків (на прикладі Тернопільської філії ПАТ КБ «ПриватБанк»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість вітчизняних банківських установ.

Предмет дослідження - особливості оцінки антикризової фінансової стійкості Тернопільської філії ПАТ КБ «ПриватБанк».

Метою роботи є визначення параметрів оцінки антикризової фінансової стійкості вітчизняних банків.

Методи дослідження. Методичний інструментарій дослідження становлять наступні методи наукового пізнання: аналіз, синтез, моделювання, системний підхід, графічний метод тощо. Дослідження проводились із застосуванням діалектичного підходу до явищ, що вивчалися, згідно з яким всі сторони життя суспільства як єдиного організму повинні розглядатись у взаємодії, взаємозв'язку, в процесі розвитку, відмирання старих і виникнення нових форм зв'язку. Економічні явища в даному дослідженні розглядаються у взаємозв'язку і розвитку.

В магістерській роботі визначено теоретичні основи оцінки фінансової стійкості банку в умовах кризи. Здійснено аналіз та оцінку антикризової фінансової стійкості банку ПАТ КБ «Приватбанк». Досліджено основні тенденції розвитку міжнародної та вітчизняної банківської систем. Здійснено моделювання оцінки фінансової стійкості банку.

Ключові слова: фінансова стійкість банку, банк, банківська криза, оцінювання фінансової стійкості.

ANNOTATION

Banyra I. Evaluation of anti-crisis financial firmness of banks (Ternopil branch of PJSC “PrivatBank” as a case study). - Manuscript.

Research for the Master's degree in specialty 072 «Finance, banking and insurance». - TNTU them. I. Pulia. - Ternopil, 2019.

The subject of the study is the financial soundness of domestic banking institutions.

The subject of the study is the peculiarities of the evaluation of the crisis financial stability of PJSC CB PrivatBank.

The purpose of this work is to determine the parameters for assessing the crisis financial stability of domestic banks.

Research methods. Methodological research tools are the following methods of scientific knowledge: analysis, synthesis, modeling, systematic approach, graphical method, etc. Studies were conducted using a dialectical approach to the phenomena studied, according to which all aspects of society as a single organism should be considered in interaction, interconnection, in the process of development, dying of the old and the emergence of new forms of communication. Economic phenomena in this study are considered in relation to development.

The master's thesis defines the theoretical basis for assessing a bank's financial soundness in a crisis. The analysis and assessment of the crisis financial stability of PJSC CB PrivatBank. The basic tendencies of development of the international and domestic banking systems are investigated. The simulation of the bank's financial soundness evaluation is performed.

Key words: financial stability of bank, bank, banking crisis, evaluation of financial stability.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ В УМОВАХ КРИЗИ.....	8
1.1 Сутність поняття фінансової стійкості банківської установи.....	8
1.2 Основні чинники забезпечення фінансової стійкості банку.....	16
1.3 Управління активами і пасивами як чинник фінансової стійкості банку.....	22
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА АНТИКРИЗОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ФІЛІЇ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»).....	30
2.1. Загальна характеристика діяльності Тернопільської філії ПАТ КБ «ПриватБанк».....	30
2.2 Механізм управління фінансовою стійкістю банку.....	35
2.3 Аналіз фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк».....	43
Висновки до розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ППАТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	51
3.1 Вдосконалення системи банківського корпоративного управління як запорука підвищення його фінансової стійкості.....	51

3.2 Покращення методологія оцінки фінансової стійкості банку в кризових умовах.....	55
Висновки до розділу 3.....	61
РОЗДІЛ 4. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА.....	62
4.1 Основні тенденції розвитку міжнародної банківської системи.....	62
4.2 Сучасний стан вітчизняного банківського сектору.....	66
Висновки до розділу 4.....	69
РОЗДІЛ 5. ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	71
5.1. Моделювання оцінки фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк» за методикою CAMEL(S).....	71
5.2. Моделювання оцінки фінансової стійкості банку за критерієм Кромонава.....	76
Висновки до розділу 5.....	79
РОЗДІЛ 6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	81
6.1. Охорона праці в ПАТ КБ «ПриватБанк».....	81
6.2. Виявлення за допомогою психологічних та соціальних методів та нейтралізація чинників, що сприяють виникненню соціально-психологічної напруги.....	85
6.3. Інженерні заходи захисту персоналу та населення під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного походження.....	87
Висновки до розділу 6.....	90

ВИСНОВКИ.....	
91	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
ДОДАТКИ.....	1
01	

ВСУП

Актуальність теми. Зміни, що відбуваються в економіці та її найважливішому секторі – банківській системі, показують, що вона залишається вразливою по відношенню до впливу деструктивних факторів зовнішнього середовища, схильна до криз, що виникають на фондових ринках і посилені процесом глобалізації. Криза 2008 року продемонструвала, що українська банківська система ще не набула необхідного запасу міцності, а багато вітчизняних банків відчують труднощі в нарощуванні капітальної бази і підтримці миттєвої та поточної ліквідності. Ряд кредитних організацій залишається в нестійкому фінансовому становищі, їх надійність викликає сумнів. Недовіра до окремих банків негативно позначається на ситуації в банківському секторі, стримує інвестиційну активність населення і підприємств, уповільнює приплив іноземних інвестицій в Україну.

Вданому контексті важливим постає вирішення питань, що відносяться до визначення ознак фінансової стійкості банку, а також розробка нових методів та механізмів забезпечення високого рівня фінансової стійкості вітчизняних комерційних банків та банківської системи загалом.

Огляд літератури з теми дослідження. Значний науковий внесок у дослідження проблем фінансової стійкості банків, внесли такі зарубіжні вчені, як Е. Гілл, Х. Грюнінг, Е. Доллан, Т. Кох, Е. Рід, Л. Роджер, П. Роуз, Дж. Синки, Ю. Масленченков, А. Тавасиев, Е. Тарханова, Г. Фетисов та інші. Серед вітчизняних вчених варто відмітити Г.М. Азаренкову, О.І. Барановського, О.В. Васюренка, А.О. Єпіфанова, Л.О. Примостки, Р.В. Михайлюк, О.Л. Малахову тощо

Мета магістерської роботи. Метою магістерської роботи є визначення параметрів оцінки антикризової фінансової стійкості вітчизняних банків.

Досягнення зазначеної мети зумовило постановку та розв'язання наступних завдань:

- визначити теоретичні основи оцінки фінансової стійкості банку в умовах кризи;
- здійснити аналіз та оцінку антикризової фінансової стійкості банку ПАТ КБ «Приватбанк»;
- дослідити основні тенденції розвитку міжнародної та вітчизняної банківської системи;
- здійснити моделювання оцінки фінансової стійкості банку.

Об'єктом дослідження фінансова стійкість вітчизняних банківських установ.

Предметом дослідження виступають особливості оцінки антикризової фінансової стійкості Тернопільської філії ПАТ КБ «ПриватБанк».

Методи дослідження. Методичний інструментарій дослідження становлять наступні методи наукового пізнання: аналіз, синтез, моделювання, системний підхід, графічний метод тощо. Дослідження проводились із застосуванням діалектичного підходу до явищ, що вивчалися, згідно з яким всі сторони життя суспільства як єдиного організму повинні розглядатись у взаємодії, взаємозв'язку, в процесі розвитку, відмирання старих і виникнення нових форм зв'язку. Економічні явища в даному дослідженні розглядаються у взаємозв'язку і розвитку.

Інформаційною базою дослідження слугували Закони та інші нормативно-правові документи України, наукові праці та публікації вчених з проблематики дослідження, статистична інформація, а також фінансова.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в отриманні нових підходів до оцінювання фінансової стійкості вітчизняних банків.

Практичне значення отриманих результатів. Результати магістерської роботи можуть мати практичне застосування як в межах

досліджуваної банківської установи, так і в практиці інших вітчизняних банків .

Структура магістерської роботи. Дана магістерська робота складається з анотації, змісту, вступу, шести розділів (з підрозділами), висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи - 101 сторінка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ В УМОВАХ КРИЗИ

1.1. Сутність поняття фінансової стійкості банківської установи

Банківська установа так само, як і будь-який інший суб'єкт господарювання в процесі своєї діяльності здійснює певні операції, мета яких отримати запланований результат. Останній перебуває у відповідності із завданнями і цілями, що визначаються на початку функціонування.

Однак слід зазначити, що жоден суб'єкт господарської діяльності не може функціонувати відокремлено від інших економічних суб'єктів. Зовнішнє середовище характеризується повною невизначеністю, і, як відомо, впливає на результат фінансово-економічної діяльності двояким чином.

По-перше, можна припустити, що політичне, економічне і соціальне середовище сформується таким чином, що завдання фінансово-господарської діяльності суб'єкта будуть досягнуті у вигляді запланованого економічного ефекту.

По-друге, може скластися ситуація за якої діяльність суб'єкта буде ускладнена або неможлива через ряд чинників, що спричиняють загальний нестійкий стан фінансово-економічний стан. Причому зовнішнім факторам притаманна постійна мінливість, що в будь-якому випадку не дозволить економічному суб'єкту з точністю спрогнозувати результат діяльності.

Загально відомим є той факт, що економічна діяльність характеризується мінливістю та динамічністю. Стійкість суб'єкта господарювання стає обов'язковою умовою його діяльності в кожен конкретний період часу.

У менеджменті та економічному аналізі – стійкість організації

виступає однією з найважливіших характеристик, що дають змогу прогнозувати і реалізовувати його платоспроможність. В теорії маркетингу стійкість суб'єкта господарювання виражається через збереження обсягу продаж та частки ринку, який він займає. По відношенню до міжнародних ринків капіталу під стійкістю розуміють стан мікро- або макрорівноваги, що близький до стагнації.

У зарубіжній та вітчизняній науковій економічній літературі відсутнє чітке визначення поняття стійкості банку. Зокрема згідно поглядів Нікітіної Т.В. [37, С. 104] та Масленчикова Ю.С. [33], стійкість банку є ринковою категорією, що відображає стан банку у відповідному ринковому середовищі, що забезпечує цілеспрямованість його руху в теперішній час та в прогнозній перспективі.

Окремо слід відзначити чималий вклад у дослідження та розробку методологічних підходів до оцінки стійкості комерційних банків зокрема та банківської системи в цілому вченого-економіста Фетісов Г.Г.

Зокрема у своїй роботі «Стійкість комерційного банку і рейтингові системи її оцінки» дослідник визначає стійкість як поняття, що характеризує якість банківської діяльності. Стійкість банку визначається як «здатність забезпечувати його міцність» [53, С. 17].

Фетісов Г.Г. під стійкістю банку розуміє: «його здатність, в тому числі, виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, кредиторами і вкладниками та забезпечувати потреби в короткостроковому і довгостроковому кредитуванні в умовах впливу змінюються зовнішніх і внутрішніх факторів». Сама категорія «стійкості банку» вивчається вченим виходячи із значення його стійкої рівноваги або стабільності.

Подібне за своєю суттю визначення пропонують Баранніков Р.Є. та І.Я. Лукасевич. Згадані дослідники визначають банківську стійкість таким чином: «Стійкість – здатність банку в динамічних умовах ринкового середовища

протистояти зовнішнім і внутрішнім негативним факторам, забезпечувати надійність вкладів юридичних і фізичних осіб, захищати інтереси акціонерів і своєчасно виконувати свої зобов'язання з обслуговування клієнтів» [4, С. 30].

Якщо порівнювати останніх дві наведених характеристики поняття «банківська стійкість», то останнє, на наш погляд, є дещо обмеженим. Такий висновок ми зробили, виходячи з того, що визначення Бараннікова Р.С. та І.Я. Лукасевича розглядає забезпечення стійкості тільки через призму виконання зобов'язань перед клієнтами. Таким чином практично ототожнює його з ліквідністю.

На наш погляд, стійкий банк – це банк, який в умовах тиску зовнішнього та умов внутрішнього середовища не тільки забезпечує на достатньому рівні ліквідність, але й зберігає здатність здійснювати банківську діяльність, тобто надає кредити, здійснює операції на ринку цінних паперів тощо.

Наша точка зору співзвучна з поглядами Ковалю В.М., який стверджує, що «під стійкістю банку слід розуміти здатність останнього виконувати на заданому суспільством рівні притаманні йому функції і роль в економіці не залежно від впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, які перешкоджають їх здійсненню. Отже, стійкість банку – це його здатність виконувати свої обов'язки перед клієнтами, кредиторами і вкладниками, забезпечувати потреби в короткостроковому і довгостроковому кредитуванні в умовах впливу змінюваних зовнішніх і внутрішніх факторів» [29].

В свою чергу інший вчений-економіст Тавасієв А.М. розглядає категорію «стійкість банку» «як досягнення комерційним банком рівноважного стану на кожен даний момент часу за рахунок саморегулювання власної діяльності, адаптації до внутрішніх і зовнішніх умов функціонування» [4, С. 148]. Автор вважає, що стійкість банку виражає

стан банківської установи в умовах реального соціально-економічного середовища, а основою забезпечення стійкості банку лежить його стабільність.

Касаєва Л.Д. визначає стійкість банківської установи як «якість кредитної організації, як міру відповідності результатів поточної діяльності банку його стратегічним цілям» [723]. Таким чином Касаєва Л.Д. аналогічно із Фетісов Г.Г. ототожнює категорію стійкості із якістю банку.

Ми вважаємо, що такий підхід веде до дещо обмеженого розуміння якості банку, в якій стійкість є необхідною, але недостатньою умовою для формування поняття якості.

Інший дослідник Касаєва Л.Д. в своїх працях також розглядає стійкість в розумінні стабільності стану банківської установи в перспективі середнього та довгого періодів.

Герасимова Є.Б. стверджує, що під стійкістю банку розуміється стан сталого розвитку, не просто погашення всіх зовнішніх і внутрішніх впливів, а гнучке реагування на них, з тим щоб не стільки запобігати, скільки вміло використовувати нові обставини, властивості і відносини для саморозвитку системи «Банк» [9].

Сазикін Б.В. та Котенков В.Н. стверджують, що «стійкість комерційного банку – це його якісний стан рівноваги в русі, при якому реалізується досягнення і зміцнення надійності, сталості та довіри в плані неохайності до руйнування».

З наведених визначень можемо зробити висновок, що у підходах більшості авторів домінує механістичний підхід. Тобто, ними стійкість банківської установи розуміється як здатність виконувати свої функції незалежно від впливу зовнішніх та внутрішніх чинників.

Вже згаданий нами вчений-економіст Фетісов Г.Г. досліджує стійкість банку виходячи з наступних підходів:

1. З позиції суспільної корисності: суспільно значущий банк, спекулятивний банк.

2. З позиції адекватності розвитку банку економічному середовищу: адекватність загальній діловій активності; своєчасність загальної ділової активності. 3. З позиції методів забезпечення стійкості: банки з агресивною політикою, банки з консервативною політикою.

3. З позиції рівномірності розвитку банку і його операцій: банки, що швидко розвиваються; банки, що рівномірно розвиваються; банки, що нерівномірно розвиваються за висхідною траєкторією.

Такий різносторонній підхід до вивчення стійкості банківської установи дає можливість зробити висновок про те, що категорію «стійкість» є сенс досліджувати, беручи до уваги вплив на роботу банку чинників зовнішнього середовища. Крім того, ще необхідно враховувати специфіку діяльності банківської установи в залежності від обраної ним стратегії та тактики роботи на ринку, загальну динаміку його діяльності тощо.

Оскільки банківські структури в умовах ринку є сенс розглядати як відкриту систему, характерною особливістю якої є: упорядкованість, самостабілізація (має здатність долати внутрішні обмеження і досягати нового, більш стійкого стану) та самоорганізація (характеризується наявністю динамічного балансу між внутрішніми можливостями та зовнішнім впливом), то акцент у визначенні стійкості повинен робитися не на нівелюванні впливу внутрішніх та зовнішніх факторів, а на гнучкому реагуванні на них з тим, щоб не попереджувати їх, а вміло використовувати нові обставини, якості і відносини для забезпечення саморозвитку банку.

В контексті досліджуваної нами проблеми прийнято виділити три різновиди банків:

- які швидко розвиваються;
- які розвивають рівномірно;

- які розвиваються нерівномірно за зростаючою траєкторією.

Нестійкими банківськими установами прийнято вважати ті, що розвиваються за низхідною траєкторією. Тобто ріст банківського капіталу поєднується з вагомим та тривалим падінням обсягу прибутковості. За такими банківськими структурами необхідне додаткове спостереження і в крайніх випадках втручання з боку регулятора.

Живалов В.Н. запропонував три варіанти розуміння поняття стійкості, як якісної характеристики банківської установи:

1. стійкість при незмінних, стабільних параметрах (показниках діяльності банку);
2. стійкість при обсягах банківських операцій, які схильні до зменшення;
3. стійкість при постійно зростаючих масштабах діяльності банку, зростанні його активів, рентабельності [18].

Ми вважаємо, що перевагу слід надати першому варіанту, як стратегічному орієнтиру розвитку банку.

Стійкість банківської установи слід розглядати з позиції адекватного зовнішньому середовищу розвитку банку. До категорії стійких банків будуть відноситися ті, які при загальному зниженні ділової активності збережуть обсяги своєї діяльності на стабільному рівні або продемонструють певне пожвавлення своєї діяльності. З іншого боку зазначимо, що банківські структури розвиваються в залежності від економічного зростання. Відповідно, якщо обсяг промислових та торгівельних операцій зменшується, то це викликає аналогічне зменшення грошових потоків, які проходять через банки, зменшення обсягів розрахункових, валютних та інших банківських операцій.

Отже, на основі аналізу літературних джерел можемо підсумувати, що стійкість банку – це динамічна характеристика, що передбачає забезпечення

його цілісності та здатності виконувати свої функції у процесі адаптації до зовнішнього середовища при стабільному зростанні фінансових показників, незалежно від впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, що включає капітальну, комерційну, організаційно-структурну і функціональну стійкість.

Стійкість банку класифікують за різними ознаками.

Зокрема, відповідно до характеру виділяють:

- Фінансову стійкість;
- Політичну стійкість.

Виходячи оцінки стійкості, розрізняють:

- Справжню стійкість;
- Уявну стійкість.

Відповідно до часу розрізняють:

- Довгострокову стійкість;
- Короткострокову стійкість.

Виходячи з характеру збалансованості визначають

- збалансовану стійкість
- стійкість з нестійкою рівновагою.

Практика діяльності вдалих в середовищі ринку банків свідчить про те що, запорукою їхнього розвитку є наявність сукупності таких властивостей, як швидкість та гнучкість реакції на ринкові зміни, конкурентоспроможність банківських послуг і кредитної установи в цілому, високий рівень ліквідності, агресивна інвестиційна політика і економічна стійкість, широке впровадження інноваційних чинників для саморозвитку.

Стійкість банківської установи перебуває під впливом від великої кількості аспектів та має складну структуру.

Варто виділити такі складові стійкості банківських структур:

- Фінансову;
- Функціональну;

- Організаційну;
- Комерційну;
- Операційну.

Діяльність банківської установи, що відповідає практиці та ідеології ринкових взаємин, виражає ступінь взаємодії банку з іншими суб'єктами господарювання, формуванням відносин з державою, особливостями спільної роботи з дебіторами, кредиторами і вкладниками, залежністю діяльності від стану економіки характеризує комерційну стійкість банку.

Організаційна структура банківської установи і механізм її управління мають відповідати реалізації основної господарської функції та асортименту послуг, що пропонуються банком.

Зміст операційної стійкості банківської установи полягає в особливостях надання банківських послуг, що відповідають потребам ринку. За умов міжбанківської конкуренції успішність банківської установи має залежність різноманіття послуг, що відповідають очікуванням клієнтів та від пропозиції банківського продукту. Адаптація до потреб ринку, вміння вистояти в конкурентній боротьбі – здатне забезпечити стійкий розвиток банку.

Операційна (багатофункціональна) стійкість: по-перше, знаходиться в залежності від рівня спеціалізації банківської установи; по-друге універсалізація комерційного банку також призводить до збільшення операційної стійкості. Це сприяє тому, що клієнти мають можливість задовольнити ряд власних потреб в межах пакету послуг одного комерційного банку.

Під час дослідження елементі стійкості банку прийнято, як вже зазначалось, виділяти кадрову та технологічну стійкість, проте найбільш вагомою складовою стійкості банківської установи є фінансова стійкість.

Фінансова стійкість банківської установи характеризується

результатами діяльності, капіталом, ресурсами, витратами та доходами, збитками та прибутками банку.

Фінансова стійкість складається з наступних елементів:

- капітальної стійкості;
- ресурсної стійкості.

Оснoву капітальної стійкості як складової частини фінансової стійкості банківської установи формує обсяг власного капіталу, що забезпечує необхідний об'єм грошових коштів, який за потреби можна використати з метою повернення депозитів, формування резерву для погашення непередбачених боргів чи збитків. Крім того, власний капітал банківської установи є також джерелом забезпечення розвитку його фінансово-економічної діяльності, усунення негативних ситуацій, зумовлених форс-мажорними обставинами, а також запорукою необхідного реагування на кон'юнктуру ринку банківських послуг.

Ресурсна стійкість як необхідна складова фінансової стійкості банківської установи охоплює такі елементи:

рівень співробітництва банку із іншими суб'єктами ринкової інфраструктури;

- ступінь включення у систему міжбанківських відносин;
- концентрація вкладів фізичних осіб у загальному обсязі пасивів банку;
- залежність функціонування банку від стану національної економіки;
- контроль галузевих (відомчих) фінансових потоків;
- стабільність поповнення ресурсної бази банку;
- обслуговування коштів бюджету тощо [52].

Дослідження фінансової стійкості має важливе значення в контексті вивчення загального стану банківської установи. Саме аналіз фінансової

стійкості є один з основних елементів що формують оцінку банку.

Підсумовуючи, слід зазначити, що фінансова стійкість дійсно є базовим параметром забезпечення стійкості банку. Вона може бути визначена за допомогою аналізу фінансово-економічних показників діяльності банку, які синтезують характеристики інших складових стійкості банку: обсяг і структуру власних коштів, рівень доходів і прибутку, прибутковість капіталу, ліквідність, мультиплікативну ефективність власного капіталу і створення банком доданої вартості, а також параметри діяльності, пов'язані з забезпеченням інформаційно-аналітичної і технологічної підтримки управління фінансами банку.

1.2. Основні чинники забезпечення фінансової стійкості банку

Фінансова стійкість перебуває в тісній взаємозалежності з іншими типами стійкості. Адже від фінансового стану банківської установи залежать всі інші сторони її діяльності. Від фінансової стійкості кожного окремо взятого банку залежить стійкість банківської системи в цілому.

Основна проблема фінансової стійкості пов'язана з нестабільністю економіки країни, а також нестабільністю «правил гри» на сучасних ринках.

На фінансову стійкість комерційних банків впливає багато чинників, які, залежно від характеристик їх впливу, мають як негативне, так і позитивне значення.

На зменшення показника фінансової стійкості банківської установи можуть мати вплив наступні чинники:

- зниження ліквідності;
- втрата довіри з боку вкладників, що підтверджується фактом відтоку депозитних коштів;
- зниження якості банківських активів;
- скорочення ресурсної бази банків;

- зростання відсоткових ставок;
- зменшення капіталізації банків;
- збільшення обсягів неповернутих валютних кредитів тощо [40, с. 29–30].

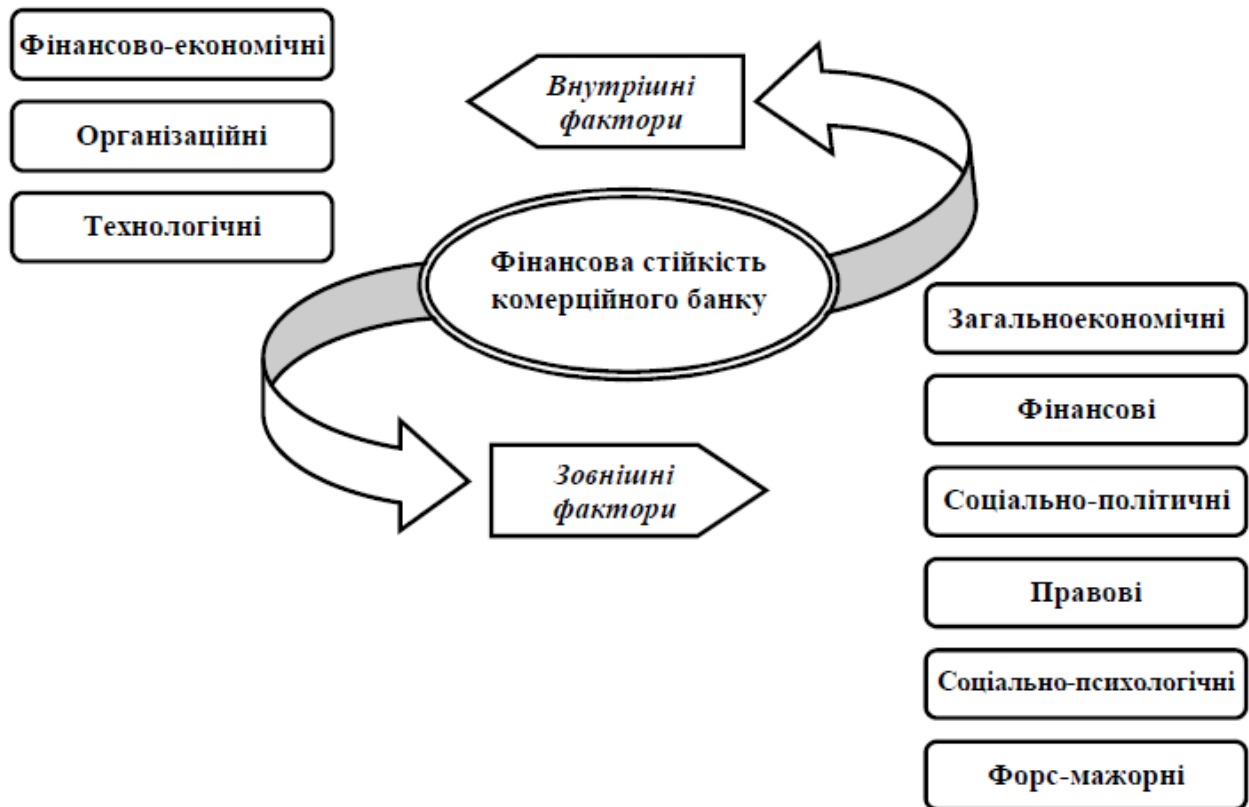
До вже перерахованих чинників В.В. Коваленко додає:

- проблеми рефінансування банків;
- залежність банківської системи від фінансового стану підприємств-позичальників;
- високі ризики кредитування, що зумовлені неефективною структурою економіки;
- проблеми з поверненням зовнішніх запозичень, які активно залучалися в попередні роки;
- зростання ризиків, пов'язаних із фондовим ринком і динамікою цін на окремих сегментах фінансового ринку;
- рівень капітальної бази банківської системи та досить низька якість ресурсів;
- політичне втручання в діяльність банківської системи [28].

Різноманітність чинників, що мають вплив на формування стійкості банківської установи, мають різний характер, напрямки та форми. Саме тому вони потребують чіткої систематизації. (див. рис. 1.1).

При цьому така систематизація є доцільною і виступає методологічним інструментом для дослідження фінансової стійкості; може бути методологічною основою для виявлення кількісних залежностей від факторів, що її формують, і побудови прогнозу розвитку; враховує такі фактори, які є необхідними під час розроблення конкретних пропозицій стосовно напрямків поліпшення фінансової стійкості банківських установ.

Рис. 1.1. Класифікація основних чинників, що мають вплив на стійкість банків*

*Складено автором на основі аналізу літературних джерел

Наведені чинники є властивими для всіх банківських установ й суттєво впливають на досягнення ними стану фінансової стійкості.

Зовнішні фактори не залежать від роботи комерційного банку, а внутрішні є відображенням ефективності діяльності банку.

Один з найбільших впливів на фінансову стійкість комерційних банків мають загальноекономічні чинники. Сюди відносяться:

- інвестиційний клімат;
- стан платіжного балансу країни;
- податкова політика;
- стан економіки в цілому.

Стабільна економічна база країни – основа фінансової стійкості банків і

банківської системи в цілому, їх фундамент. Труднощі в економіці серйозно впливають на стійкість і діяльність банків. Так, економічні кризи в першу чергу знижують фінансову стійкість клієнтів банків, що веде до відтоку коштів з банків і зростання проблемної заборгованості, у результаті це негативно позначається на фінансовій стійкості комерційних банків. Економічні підйоми, навпаки, сприяють припливу додаткових коштів клієнтів та розвитку нових сфер застосування капіталу [48, с. 106-110].

Крім загальноекономічних факторів значний вплив на стійкість банківських установ мають фінансові чинники.

До фінансових факторів насамперед слід віднести:

- відсоткову політику Національного банку України;
- валютну політику НБУ;
- кредитну політику НБУ;
- стан грошового ринку [20, с. 46].

Визначальний вплив на стан грошового ринку має інфляція. За умов зниження інфляції можливе істотне зменшення ринкових відсоткових ставок. Це у свою чергу спричиняє скорочення маржі і падіння доходів банківських установ. Така ситуація вимагає зміни структури балансів банків у напрямку підвищення частини довгострокових активів.

До соціально-політичних чинників ми можемо зарахувати наступні:

- соціальну стабільність;
- політичну стабільність;
- стійкість уряду.

Суттєво впливають на фінансову стійкість комерційних банків правові чинники. Варто погодитись з думкою про те, що стійкість законодавства створює передумови нормального правового регулювання виникаючих проблем. При цьому законодавство впливає на розвиток банківської системи особливими правилами регулювання тих чи інших банківських операцій або

угод [48, с.111].

Економічні, , правові, фінансові та політичні чинники в значній мірі визначають соціально-психологічні чинники. До останніх варто зарахувати впевненість населення у:

- ефективності проведеної економічної політики;
- в стабільності законодавства;
- в сприятливих перспективах для розвитку економіки.

Все згадане формує рівень довіри до банківських установ, готовність здійснювати банківські операції та користуватися банківськими послугами. Довіра до комерційних банків визначає і більш ефективне виконання ними функцій забезпечення фінансування потреб економічного розвитку за рахунок залучення фінансових ресурсів населення та іноземних інвесторів і, відповідно, сприяє підвищенню їх стійкості [48, с. 112].

На фінансову стійкість банків можуть також впливати і форс-мажорні обставини, тобто чинники, що є наслідком непередбачуваних подій.

Дані фактори можна поділити на: природні, політичні та економічні.

За умов стабільності соціально-економічної, політичної ситуації та фінансового ринку, відсутності форс-мажорних обставин - вирішальну роль у забезпеченні фінансовій стійкості комерційних банків відіграють внутрішні чинники.

Під внутрішніми чинниками слід розуміти ті, що формуються самими банками і залежать від їх діяльності. До внутрішніх чинників стійкості Насамперед прийнято відносити:

- рівень кваліфікації кадрів;
- стратегію банку;
- систему менеджменту;
- забезпеченість власним капіталом;
- внутрішню політику банку.

Внутрішні чинники стійкості банку поділяють на три групи:

1. Організаційні чинники;
2. Фінансово-економічні чинники;
3. Технологічні чинники.

До організаційних чинників, що впливають на фінансову стійкість банківських установ, зараховують:

- стратегія банку;
- кваліфікацію кадрів;
- якість менеджменту;
- внутрішня політика банку;
- взаємини з засновниками.

В цьому переліку найбільше значення має стратегія банку – концептуальна основа його діяльності.

До наступної групи внутрішніх чинників, що впливають на фінансову стійкість банку, належать технологічні чинники, які містять:

- потреби ринку в нових банківських продуктах і послугах;
- орієнтацію банку на розвиток банківських технологій.

Однак вирішальна роль належить групі фінансово-економічних чинників.

Фінансово-економічними чинниками фінансової стійкості є:

- адекватність капіталу банку;
- ліквідність балансу банку;
- рівень його рентабельності;
- платоспроможність банку;
- якість активів банку.

Таким чином, перелік зовнішніх і внутрішніх факторів, здатних вплинути на фінансову стійкість комерційного банку, індивідуальний і залежить від особливостей організації та роботи кожного окремо взятого

банку. Тим часом, в сучасних економічних умовах найбільший вплив на фінансову стійкість банків мають саме зовнішні чинники, задаючи певні, що не залежать від самих банків параметри їх діяльності. При цьому банки не повинні ігнорувати вплив внутрішньобанківських чинників, постійно підвищуючи їх якість і тим самим впливаючи на фінансову стійкість банківської системи [39].

Отже, чітка та зрозуміла класифікація чинників, які впливають на фінансову стійкість банківських установ, своєчасне виявлення та оцінювання їх негативного впливу є основою ефективного управління діяльністю банків.

1.3. Управління активами і пасивами як чинник фінансової стійкості банку

В умовах постійної зміни зовнішнього середовища стратегія розвитку банку стає важливим і надзвичайно необхідним інструментом управління. Оскільки в основі стратегії лежить система цілей, а серед них, на нашу думку, основною є збільшення вартості банку в довгостроковій перспективі, остільки ключовою складовою стратегії розвитку має стати фінансова стратегія.

Успіх реалізації розробленої менеджментом загальної стратегії багато в чому залежить від зваженої фінансової стратегії. Таке бачення проблеми має особливу актуальність для банківського бізнесу, оскільки більше 90% активів комерційних банків формується на різних сегментах фінансового ринку, а зобов'язання, як правило, існують у вигляді вимог кредиторів, відтак без відповідної стратегії в даній сфері розраховувати на досягнення системи цілей досить складно.

Сукупність цілей базової стратегії повинна знайти конкретне втілення в моделюванні напрямків їх реалізації на різних сегментах ринку. Такий підхід дозволяє закріпити у фінансовій стратегії бачення менеджменту по

набору банківських продуктів і послуг, що надаються клієнтам банку. При цьому передбачуваний продуктивний ряд повинен володіти конкурентними якостями.

У фінансовій стратегії слід враховувати високий рівень конкуренції не тільки з боку інших банківських установ, а й фінансових посередників, здатних пропонувати альтернативні продукти. Фокусування діяльності на окремих сегментах ринку або групі сегментів і задоволення потреб покупців банківських продуктів і послуг з більшою ефективністю в порівнянні з конкурентами дозволить встановлювати більш високі ціни, а значить отримувати більш високий рівень доходу і прибутку.

Можливості реалізації даного стратегічного бачення залежать від структури ресурсів кредитної організації. У силу того, що особливість банківського бізнесу визначається високою часткою залучених коштів, а за показником достатності капіталу встановлюється жорсткий критерій оцінки з боку органу нагляду, питання структури та джерел залучених коштів відносяться до ключових компонентів фінансової стратегії

Здатність кредитної організації вижити і досягти поставлених цілей в умовах постійно змінюваного середовища реалізується у фінансовій стратегії на основі досягнення конкурентної переваги, здатністю конкурувати за цінами, технологіям, якості та диверсифікації послуг і високої кваліфікації персоналу. Ключем до успіху диверсифікації послуг повинна стати їх унікальність, яка буде оцінена клієнтами. Якщо дебітори будуть згодні заплатити за унікальні послуги велику ціну, при контролі над витратами з надання цих послуг, то надбавка до ціни призведе до отримання прибутку в більшому обсязі.

При цьому банки можуть і повинні розглядати можливості надання продуктів і послуг небанківського характеру в дозволені законом рамках. Досягнення конкурентної переваги можливе за наявності адекватних

технологій та високому рівні кваліфікації персоналу. Як ми вже відзначали в попередньому параграфі, однією з можливих альтернатив фінансової стратегії може стати стратегія інтеграції на основі злиття або приєднань, включаючи вертикальну інтеграцію.

Тактичний або оперативний рівень фінансової стратегії передбачає набір конкретних дій, спрямованих на реалізацію фінансової стратегії. Цей рівень фінансової стратегії, на нашу думку, включає:

- розподіл обов'язків і відповідальності між учасниками процесу на кожному етапі;
- визначення тимчасової послідовності з проведення операцій;
- вибір засобів для досягнення цих цілей;
- вибір моменту входу і виходу з ринку;
- дотримання балансу між ризиком і доходом;
- встановлення проміжних цілей;
- оптимізація витрат по реалізації стратегії.

Забезпечення належного рівня управління активами і пасивами повинна відповідна управлінська структура. Такого роду структуру представляє комітет з управління активами і пасивами (КУАП), який разом з допоміжними підрозділами банку, що відповідають за розвиток основних напрямків банківської діяльності приймає управлінські рішення на основі проведеної ними підготовчої роботи. Даний комітет повинен включати розробників стратегії та політики банку, тобто вищий менеджмент банку.

Оскільки в короткостроковому плані управління активами і пасивами відбувається на безперервній основі, то необхідність прийняття нових рішень може виникати щодня, щомісяця або щокварталу. Щоденні рішення можуть прийматися в рамках повноважень, делегованих комітету, або приймати форму розпоряджень, які доводяться до відповідних підрозділів банку, або підкомітетів. Прийняті рішення повинні перебувати в руслі стратегії

розвитку банку. КУАП займає основні позиції в управлінні ризиками і повинен володіти широкими повноваженнями та відповідальністю.

Значимість вказаної структурної одиниці для управління піднімає її на найвищий рівень в ієрархії банку. КУАП повинен підпорядковуватися вищому виконавчому органу. Даному комітету, у свою чергу, доцільно підпорядкувати кредитний комітет і комітет з управління ринковими ризиками. Кожному з вищеназваних комітетів у свою чергу підкоряються відповідні відділи. Подібна ієрархія підпорядкованості обумовлена функціями, якими наділені зазначені структурні одиниці. У силу того, що КУАП управляє всім спектром ризиків, подібна структура, на наш погляд, дозволить координувати управління і створить умови для ефективного менеджменту.

Збір інформації, яка необхідна для прийняття рішень повинна відбуватися з урахуванням очікувань у зміні макроекономічного середовища, на фінансових ринках і оцінки ступеня впливу передбачуваних змін на основні позиції кредитної організації сформованої внаслідок раніше прийнятих рішень. На основі джерел внутрішньої інформації проводиться детальний аналіз поточних позицій, рівня впливу очікуваних змін, а також проводиться оцінка певних заходів щодо приведення фактичних даних у відповідність з внутрішніми і зовнішніми нормами.

Таким чином, інформація, що надходить від зовнішніх і внутрішніх джерел використовується для:

1. Аналізу отриманих результатів і проведення коригувань, необхідних для підтримки адекватної сукупної позиції в цілому по балансу;
2. Ідентифікації поточних і майбутніх ризиків;
3. Опрацювання різних сценаріїв розвитку ситуації для оцінки рівня витрат;

4. Кількісного виміру ризиків на основі аналізу чутливості позицій до змін процентних ставок на ринку, обмінного курсу, інфляції і темпів зростання активів.

Інформаційні потоки повинні оброблятися у відповідних підрозділах, а потім передаватися до КУАПу, який вносить пропозиції на засідання комітету з метою прийняття адекватних дій. Наприклад, відділ з управління ринковими ризиками несе відповідальність за здійснення і координацію щоденних змін ринкових цін на активи і зобов'язання, оцінює, встановлює ліміти, управляє і відстежує ризик по всій організації.

Кредитний комітет несе відповідальність за проведення стратегії в сфері кредитних ризиків, встановлює згідно із стратегією і політикою ліміти ризику по країнах, галузях, секторах економіки та проводить моніторинг по всіх операціями, пов'язаними з кредитним ризиком. При цьому слід зазначити, що зміни в навколишньому середовищі (макроекономіки, на фінансових ринках, змін у регулюванні) з урахуванням оцінки внутрішніх позицій на основі передбачуваних очікувань можуть послужити підставою для внесення коригувань безпосередньо у фінансову і навіть загальну стратегію розвитку банку.

Аналіз запропонованої нами організаційної та інформаційної моделі управління активами і пасивами в кредитній організації дозволяє відзначити, що основна увага приділена інтегрованому управлінні ризиками.

Сукупність факторів зовнішнього і внутрішнього характеру, що знаходяться в постійній зміні, вимагають координації дій з управління ризиками, в іншому випадку (при відсутності координації), розвиток банку виявиться непередбачуваним, що може призвести до глобального ризику в рамках кредитної організації. Впоратись з таким ризиком без відчутних втрат неможливо.

Система управління активами і пасивами включає три складових: організаційну, тимчасову і інформаційну. Організаційна складова передбачає наявність відповідних підрозділів, які беруть участь в управлінні. Як ми вже відзначали вище, мова йде про комітет з управління активами і пасивами та підпорядкованих йому підрозділах, відділ внутрішнього контролю та аудиту, бухгалтерії. Тимчасова складова описує періодичність прийняття управлінських рішень від поточного режиму до щорічного. Нарешті, інформаційна складова базується на створених системах управління. Для поточного управління властива система управління позиціями, більш тривалих режимів й система управління витратами, прибутковістю; на основі дистанційного та інспекторського режимів проводиться моніторинг.

Серед усього спектру ризиків, які супроводжують банківську діяльність у компетенцію управління активами і пасивами входить управлінням ризиком ліквідності, процентним, ринковими ризиками, а також ризиком неплатоспроможності або капіталу. Оскільки дзеркальним відображенням ризику є фінансовий результат (прибуток або збиток), то управління рентабельністю банку в цілому, його структурних підрозділів, продуктів і клієнтів також входить в систему управління активами і пасивами.

Одне з центральних місць в системі управління активами і пасивами належить управлінню ліквідністю, оскільки стійкість кредитної організації багато в чому залежить від її здатності задовольняти потреби клієнтів за першою вимогою.

Незалежно від фази економічного циклу попит і пропозиція на ліквідні кошти, як правило, не збігаються, що призводить до виникнення надлишку або нестачі ліквідності. Дефіцит або надлишок ліквідності без своєчасного розміщення або залучення коштів може призвести до втрати доходу, або неплатоспроможності, оскільки, з одного боку, залучення коштів із

зовнішніх джерел має певні обмеження (кредитоспроможність банку, імідж, обсяг потреби в додаткових коштах, рівень процентних ставок, ліквідність фінансових ринків та ін.), з іншого, реалізація активів для підтримки ліквідності, як правило, супроводжується упущеною вигодою або збитком. Іншими словами, має місце протиріччя між ліквідністю і прибутковістю, оскільки значна частина залучених коштів спрямовується на задоволення попиту на ліквідні кошти, а залишилася їй розміщується в дохідні активи, повернення яких пов'язане з ризиком неповернення.

У той же час, зміст ліквідних активів, в обсягах, що перевищують оптимальний рівень, призводить до зниження прибутковості і негативно відбивається на вартості банку. Підтримання банком ліквідності за рахунок залучених коштів пов'язана з рядом обмежень і може привести до більш серйозних наслідків. З цього, на нашу думку, випливає висновок, що розрізнене управління ліквідністю, наприклад, на основі управління активами, або пасивами, не дозволяє досягти поставлених цілей, так як дані питання знаходяться в компетенції різних підрозділів і не координуються. Управління ліквідністю на основі збалансованого поєднання грошових потоків за активами і пасивами є, на наш погляд, найбільш ефективним.

Ми переконані, що така організація управління дозволяє здійснювати контроль за діяльністю всіх підрозділів банку, що відповідають за залучення і розміщення коштів; на основі інформації про потоки грошових коштів, прогнозувати ліквідність і підкріплювати рішення системою відповідних заходів реагування; визначати пріоритети і цілі управління ліквідними коштами; домагатися відповідності між строками виникнення вимог і зобов'язань, в поєднанні з оцінкою прибутковості розміщених коштів.

Таким чином, інструментом реалізації цілей фінансової стратегії є управління активами та пасивами. Даний підхід спрямований на досягнення координації зусиль банку з управління основними видами ризиків:

ліквідності, процентного, ринкових і неплатоспроможності. Зазначений блок управління повинен мати відповідну організаційну структуру, причому в ієрархії кредитної організації КУАП знаходиться на верхніх щаблях управління і підпорядкований виконавчому органу банку. Ефективна діяльність даної організаційної структури можлива за наявності інформаційної складової та відповідного рівня кваліфікації кадрів. Сукупність цих трьох елементів може стати ефективним інструментом в оволодінні складними технологіями управління активами та пасивами та запорукою забезпечення фінансової стійкості комерційних банків.

Висновки до розділу 1

В результаті проведеного у першому розділі ми визначили, що фінансова стійкість є базовим параметром забезпечення стійкості банківської установи. Вона визначається за допомогою аналізу фінансово-економічних показників його діяльності.

На фінансову стійкість банку впливає багато чинників, які можуть мати як позитивне, так і негативне значення, в залежності від своїх якісних характеристик. Всі розглянуті нами чинники можна систематизувати у дві групи: внутрішні та зовнішні.

Більшість методик аналізу та оцінки фінансової стійкості обмежуються аналізом пасиву без урахування змін у активі. Слід обов'язково враховувати показники, що характеризують якість активів.

Нами проаналізовано дві найпоширеніших систем рейтингової оцінки фінансової стійкості банківських установ: CAMELS та методика Кромонава.

Перевагою CAMELS є те, що вона являє собою стандартизований метод оцінки банків; рейтинги за кожним показником вказують напрямки дій для їх підвищення; зведена оцінка висловлює ступінь необхідного втручання, яке повинно бути розпочато стосовно банку з боку контролюючих органів.

Щодо методики Кромонава, то основними перевагами якої є відкритість методики; постійне її вдосконалення; достовірність і простота; логічна структура і фундаментальність.

Визначальне значення при застосуванні рейтингової системи має обґрунтування критеріїв, які застосовуються для класифікації банківських установ та виставлення рейтингової оцінки.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА АНТИКРИЗОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ФІЛІЇ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

2.1. Загальна характеристика діяльності Тернопільської філії ПАТ КБ «ПриватБанк»

ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» - це універсальний банк з фокусом на роздрібний сегмент та вибірковою присутністю в корпоративному сегменті.

Банк був зареєстрований 19 березня 1992 року.

Єдиним акціонером ПриватБанку, якому належить 100% акцій, є Держава в особі Міністерства фінансів України.

Держава в особі мінфіну набула права власності на 100% акцій ПриватБанку 21 грудня 2016 року відповідно до статті 411 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2016 року № 961 «Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи».

Банк реалізує комерційну діяльність з надання широкого спектру послуг фізичним і юридичним особам згідно ліцензії НБУ.

31 грудня 2018 року Банк має 30 філій і 1 991 функціонуючих відділень в Україні. Однією із філій є Тернопільська філія акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк».

Тернопільська філія створена згідно із Законами України «Про банки і банківську діяльність», «Про господарські товариства», нормативно-правовими актами Національного банку України відповідно до рішення Ради комерційного банку «ПриватБанк» (протокол №49 від 28 квітня 1994 року) як Тернопільська філія товариства комерційного банку «ПриватБанк».

Тернопільська філія має власний баланс, свій код банку (МФО), рахунок у Публічному акціонерному товаристві комерційному банку «ПриватБанк», внутрішньобанківський реєстраційний код.

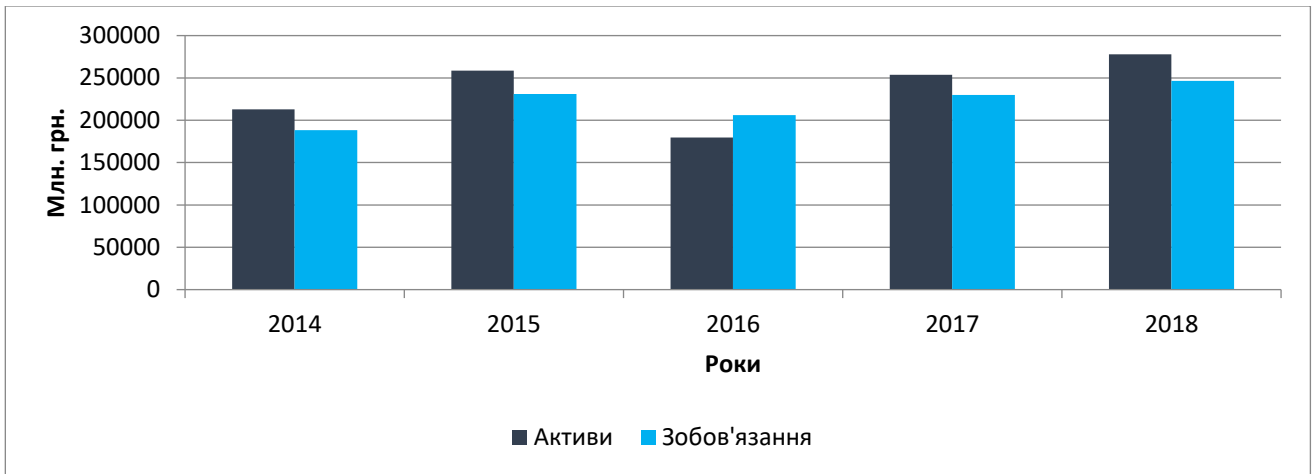
Філія є відокремленим структурним підрозділом ПриватБанку, не має статусу юридичної особи та реалізує свою діяльність від імені банку, в межах повноважень, наданих їй банком. В межах чинного законодавства Банк несе відповідальність за діяльність Філії.

Основним вимірником ефективності діяльності філії виступає прибуток.

Тернопільська філія здійснює банківські та фінансові послуги (функції), а також іншу діяльність, передбачені Положенням про її діяльність, виходячи з переліку банківських, фінансових послуг та інших видів діяльності, які має право здійснювати ПриватБанк відповідно до отриманих ним ліцензій.

Оскільки тернопільська філія, як вже зазначалось, не має статусу юридичної особи і здійснює свою діяльність від імені банку, в межах повноважень, наданих їй банком - то аналіз та оцінку діяльності в цілому, та фінансової стійкості зокрема, ми будемо проводити на основі даних фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк».

ПриватБанк, поряд з іншими державними банками, займав домінуючу позицію на ринку в 2018 році: сукупна частка державних банків становила 54,7% та 63,4% за чистими активами та депозитами населення відповідно. Одним із основних каталізаторів росту чистих активів банківської системи у 2018 році був приріст високоліквідних активів (+48 млрд. грн). Кредитний портфель банківської системи виріс на +33 млрд грн: +11 млрд грн приріст кредитного портфелю юридичних осіб, + 22 млрд грн приріст кредитного портфелю фізичних осіб.

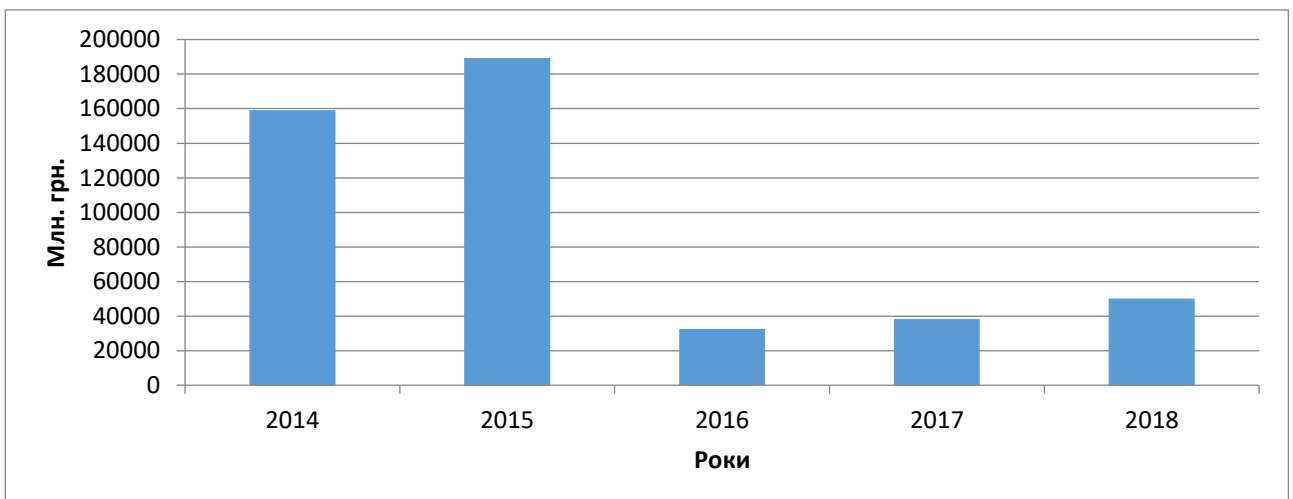
**Рис. 2.1. Динаміка активів та зобов'язань ПриватБанку
2014-2018 рр.***

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

Приріст кредитного портфелю ПриватБанку 2018 році склав +11,8 млрд грн. у порівнянні з 2017 роком, що забезпечено розвитком кредитування (див. рис 2.2):

а) юридичних осіб (+3,6 млрд грн) за рахунок розвитку традиційних продуктів (кредитні лінії, овердрафти) та інноваційних (КУБ);

б) фізичних осіб +8,1 млрд грн, що здійснено завдяки розвитку карткових продуктів (карта «універсальна») та розвитку нових продуктів (оплата частинами).

Рис. 2.2. Динаміка кредитного портфелю ПриватБанку 2014-2018

рр.*

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

Розвиток банківського сектору у 2018 році супроводжувався також значним зростанням цифрових послуг та електронних каналів продаж:

а) приріст кількості активних карт становив +6 % (із 34,9 млн у 2017 році до 36,9 млн у 2018 році);

б) кількість банкоматів зросла у державних банків на 7% (із 7,2 тис у 2017 році до 7,7 тис у 2018 році);

в) кількість платіжних терміналів зросла із 251,7 до 292,3 тис шт.

ПриватБанк продовжує кількісний та якісний розвиток послуг, що сприяє зростанню кількості активних карт на 4% із 19,6 млн (в 2017) до 20,4 млн в 2018. Кількість операцій в ТСО збільшилась на 22 млн., порівняно з 2017 роком (+1 803 на 1 термінал ТСО). Кількість операцій в АТМ за 2018 рік склала 433 млн. од. (59 тис. од. на 1 АТМ). Кількість клієнтів системи Приват24 збільшилась на +1,3 млн. (+18%).

Загальна кількість платіжних терміналів банку зросла із 145,1 до 174,1 тис. шт. у 2018. Мережа банкоматів (АТМ і ТСО) ПриватБанку за 2018 рік склала 19,9 тис. шт. (Банк склав 54% по банківській мережі), при цьому банк встановив 250 інноваційних банкоматів із функцією cash-recycling, що сприяють значному підвищенню якості послуг та оптимізації витрат на обслуговування банкоматів.

За підсумками 2018 року ПриватБанк залишається лідером банківського сектору України за більшістю позицій.

Ліквідність активів: 92% клієнтських рахунків та депозитів повністю покриті ліквідними коштами. Усі нормативні показники банку значно перевищують норми, встановленні НБУ: миттєва ліквідність 43,46% (норма >30%), поточна ліквідність 142% (норма >40%), короткострокова ліквідність

98% (норма >60%). Банк також витримує на високому рівні новий норматив НБУ – LCR, який демонструє стійкість банку до короткострокових «шоків» ліквідності.

12,79 млрд. грн. чистого прибутку забезпечили 1 місце по цьому показнику серед банків України (див. табл.. 2.1). Це рекордний показник для банківської системи України з початку економічної кризи.

Досягнення таких високих показників стало можливим завдяки продовженню роботи щодо підвищення відсоткової маржі по банківським продуктам. За підсумками 2018 року відсоткова маржа склала 4,0% (+2,2 в.п. в порівнянні з 2017 року). Зберігаючи дохідність активних операцій, Банку вдалося значно скоротити вартість пасивів (6,2% за підсумками 2018 року, - 2,6 в.п. в порівнянні з 2017 роком). Разом із зниженням вартості пасивів Банку вдалося замінити валютний портфель гривневими пасивами: гривневі депозити і кошти клієнтів за 2018 рік зросли на 23,8 млрд. грн.

Таблиця 2.1

Динаміка чистого прибутку (збитку) ПриватБанку (млн. грн)*

Роки	2014	2015	2016	2017	2018
Об'єм прибутку/збитку	-46	390	-176814	378	12798

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

Разом з тим, завдяки лідерству ПриватБанку по безготівковим та касовим розрахункам, банк збільшив комісійний дохід на 48% до 19,6 млрд. грн.

З великим відривом ПриватБанк займає 1 місце по коштам фізичних осіб та 2 місце по коштам юридичних осіб.

Банк зміцнив лідерство за кількістю активних клієнтів як фізичних осіб, так і клієнтів малого та середнього бізнесу, досягнувши показників 14,9 млн. активних клієнтів фізичних осіб (+9,5% в порівнянні з 2017 роком),

629,3 тис. активних клієнтів юридичних осіб і приватних підприємців (+26% до 2017 року).

Протягом 2018 року ПриватБанку вдалося значно наростити кредитний портфель - на 31% (+11,8 млрд. грн.). Незважаючи на таке значне зростання кредитного портфелю, його якість суттєво поліпшилася, завдяки налагодженню процесів управління ризиками: рівень NPL за підсумками 2018 року склав 34,1% (-600 в.п. від показника 2017 року). Вартість кредитного ризику у 2018 року також була нижче, ніж у 2017 і склала 2,0% (-130 в.п. до 2017 року). Разом з тим, у 2018 році банком було доформовано 6 млрд. грн. страхових резервів.

За підсумками року Банк має достатній рівень капіталу. Регулятивний капітал Банку на кінець 2018 року становить 19,6 млрд. грн., а норматив адекватності капіталу 17,5% (при нормі >10%). За підсумками проведеного стрес-тестування банків, проведеного НБУ в 2018 році, навіть при самому негативному сценарії, рівень адекватності капіталу не буде нижчий нормативного.

Завданням ПриватБанку на найближчу перспективу є досягнення показників прибутковості згідно з цілями бізнес-стратегії банку зі збереженням лідируючих позицій на українському банківському ринку.

За підсумками 2019 року ПриватБанк планує отримати 9,1 млрд. грн. прибутку.

Протягом 2018 року банк значно підвищив рівень прибутковості операцій і забезпечив досягнення наступних показників.

Завдяки зваженій процентній політиці в 2018 році банк значно покращив процентну маржу, та досяг процентного спреду на рівні 2,3%, в той час, як в 2017 році Банк мав чистий процентний збиток та негативний процентний спред на рівні - 1,1%.

При цьому операційні витрати залишилися на контрольованому рівні

(+14,7% до рівня 2017 року порівняно з річним рівнем інфляції 9,8% та приростом середньої номінальної заробітної плати в Україні 20,5%). Показник Витрати / Доходи за 2018 рік склав 45%, що є одним з кращих серед конкурентів.

ПриватБанк завершив 2018 рік з прибутком 12,8 млрд грн, що є максимумом в історії банку та зумовило найбільший за останні п'ять років прибуток банківської системи України.

2.2. Механізм управління фінансовою стійкістю банку

Механізм управління фінансовою стійкістю ПАТ КБ «ПриватБанк» є сенс розглядати з точки зору управління ризиками банку. Такий підхід виправданий тим, що саме ризики банку є найбільш впливовими ендогенними чинниками, що знижують рівень фінансової стійкості банківської установи.

Функція управління ризиками у ПриватБанку здійснюється щодо фінансових ризиків, а також юридичних та операційних ризиків.

З метою ефективного управління ризиками у ПриватБанку створена та діє система управління ризиками, що передбачає розподіл обов'язків, прав та відповідальності між структурними підрозділами і органами управління. Крім того, дана система передбачає відокремлення процесів оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками, виявлення та оцінки ризиків від процесу прийняття ризиків.

Суб'єктами системи управління ризиками у ПриватБанку є:

- Наглядова рада;
- Комітет з питань аудиту Наглядової;
- Комітет з питань ризиків Наглядової;
- Правління;
- Комітет з управління;

- Кредитний комітет;
- Комітет з питань управління активами та пасивами;
- Внутрішній аудит;
- Блок підрозділів з питань управління ризиками;
- Підрозділ Compliance;
- Напрямок Казначейство;
- Департамент аналізу активів, зобов'язань та інвестицій;
- Інші підрозділи підтримки (Бек-та Мідл-офіс);
- Бізнес-підрозділи, що безпосередньо приймають ризики.

Розглянемо механізм управління фінансовими ризиками ПАТ КБ «ПриватБанк» в розрізі конкретних видів.

Кредитний ризик.

Управління кредитним ризиком ПриватБанку здійснюється через регулярний аналіз можливості позичальників виконувати свої зобов'язання з погашення кредитів та сплати відсотків, регулярного аналізу якості кредитного портфелю з метою моніторингу рівня кредитного ризику, шляхом зміни, за необхідності, лімітів кредитування, шляхом одержання застави, її перевірки та переоцінки застави з встановленою періодичністю, та використовуючи інші інструменти зниження ризику.

Інформація про рівень кредитного ризику систематично актуалізується та надається для аналізу у вигляді звітів про стан кредитного портфелю ПриватБанку.

Банком впроваджено розподілення роботи із проблемною заборгованістю на різних стадіях виявлення та врегулювання у залежності від виду, суми проблемної заборгованості, наявності та стану застави, можливості та/або намірів позичальника повернути кредит та нараховані за кредитом відсотки.

Етапи управління потенційною проблемною заборгованістю та

проблемною заборгованістю:

1. Етап Pre-Collection включає в себе комплекс заходів, направлених на виявлення потенційно проблемної та проблемної заборгованості та попереджає вихід клієнта з графіку платежів.
2. Етап Soft collection включає в себе комплекс заходів спрямованих на повернення прострочених платежів із затримкою 1-90 днів, зокрема, шляхом комунікацій із клієнтами дистанційно (телефон, SMS, IVR, листи тощо).
3. Етап Hard Collection включає в себе комплекс заходів спрямованих на повернення прострочених платежів із затримкою 90- 180 днів шляхом добровільного врегулювання заборгованості.
4. Етап – Legal Collection. Підготовка процесу юридичного стягнення починається одночасно з етапом Hard Collection. Юридичне стягнення включає в себе комплекс заходів з примусового стягнення заборгованості. шляхом претензійно - позовної роботи.

Інструменти управління потенційною проблемною заборгованістю та проблемною заборгованістю ПриватБанку:

- Відправлення недзвінкових комунікацій. Формується на щоденній основі згідно вивантаження по певним критеріям.
- Процес SkipTracing призначений для пошуку контактної інформації клієнтів з додаткових зовнішніх джерел на основі моделі крос-пошуку контактів.
- Система автоматичного списання коштів Debt Collect.
- Реструктуризація. Основною метою процесу реструктуризації є відновлення платоспроможності позичальника за проблемними кредитами.

- Списання заборгованості з балансу.
- Аутсорсинг.
- Факторінг.
- Робота з заставним майном.

Валютний ризик.

Найчастіше використовувана валюта ПриватБанку – в українських гривнях, доларах США та євро.

У таблиці 2.2 наведено валютний ризик ПриватБанку та його позицію у гривнях

Таблиця 2.2

Характеристика валютного ризику ПриватБанку (млн. грн.)*

Валюта	2018				2017			
	Монетарні фінансові активи	Монетарні фінансові зобов'язання	Угоди своп, спот та форвард	Чиста позиція	Монетарні фінансові активи	Монетарні фінансові зобов'язання	Угоди своп, спот та форвард	Чиста позиція
Українські гривні	222041	154331	-	67710	202149	130595	-	71554
Долари США	21617	73065	-	-51448	19824	78288	67	-58397
Євро	16163	15594	-	569	7900	17422	-67	-9589
Інші валюти	499	326	-	173	609	309	-	300
Всього	260320	243316	-	17004	230482	226614	0	3868

Продовження табл. 2.2.

Валюта	2016			
	Монетарні фінансові активи	Монетарні фінансові зобов'язання	Угоди своп, спот та форвард	Чиста позиція
Українські гривні	133124	100328	-	32796
Долари США	16563	84899	-	-68336
Євро	6550	17933	-	-11383
Інші валюти	630	266	-	364
Валюта	156867	203426	-	-46559

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

Наведений в табл. 2.2 аналіз включає лише монетарні активи та

зобов'язання. Згідно з позицій керівництва ПриватБанку, інвестиції в немонетарні активи та інструменти капіталу не призведуть до виникнення валютного ризику.

Подані у таблиці 2.2 похідні фінансові інструменти – це монетарні фінансові зобов'язання та монетарні фінансові активи, що показані окремо для відображення загального валютного ризику ПриватБанку.

Процентний ризик.

Стратегічним завданням політики ПриватБанку щодо управління процентним ризиком виступає запобігання та мінімізація можливих втрат, що можуть виникнути в випадку зміни процентних ставок.

ПриватБанк наражається на ризик виникнення фінансових втрат внаслідок змін процентних ставок по активах та зобов'язаннях, переважно в результаті надання кредитів з фіксованою процентною ставкою у сумах та на строк, що відрізняються від сум та строків зобов'язань з фіксованою процентною ставкою.

Колегіальним органом, який забезпечує тактичну реалізацію процентної політики ПриватБанку є Комітет з управління активами та пасивами.

Управління ризиками, що входить до блоку підрозділів з питань управління ризиками, проводить моніторинг та здійснює контроль процентного ризику на підставі GAP.

Різниця між активами та зобов'язаннями, чутливими до зміни процентної ставки, для кожного з часових діапазонів формує GAP. Результатом проведення GAP-аналізу є оцінка впливу зміни процентних ставок на чистий процентний дохід Банку.

ПриватБанк проводить стрес-тестування процентного ризику, щоб визначити умови, при виконанні яких банківська установа наражається на ризику отримання збитків. Крім того, необхідно також визначити обсяг цих

збитків і вплив на процентний дохід банку. Стрес-тестування здійснюється за допомогою аналізу чутливості чистого процентного доходу до зміни процентних ставок, виходячи з припущення, що ставки збільшуються або зменшуються на визначену кількість процентних пунктів.

У поданій таблиці 2.3 наведено сукупність ризику відсоткових ставок ПриватБанку.

Таблиця 2.3

Концентрація процентних ризиків ПАТ КБ «ПриватБанк»*

Показники	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	Понад 1 рік	Немонетарні статті	Всього
31 грудня 2018 р.						
Всього фінансових активів	35 405	12 931	38 054	173 930	4	260 324
Всього фінансових зобов'язань	153 503	35 748	53 075	990	-	243 316
Чиста невідповідність процентних ставок на 31 грудня 2018 р.	(118 098)	(22 817)	(15 021)	172 940	4	17 008
31 грудня 2017 р.						
Всього фінансових активів	31 809	6 463	9 981	182 229	4	230 486
Всього фінансових зобов'язань	126 777	36 299	60 421	3 117	-	226 614
Чиста невідповідність процентних ставок на 31 грудня 2017 р.	(94 968)	(29 836)	(50 440)	179 112	4	3 872
31 грудня 2016 р.						
Всього фінансових активів	33 360	2 611	6 540	114 356	-	156 867
Всього фінансових зобов'язань	90 717	32 747	77 293	2 669	-	203 426

Продовження табл. 2.3

Чиста невідповідність процентних ставок на 31 грудня 2016р	(57 357)	(30 136)	(70 753)	111 687	-	(46 559)
--	----------	----------	----------	---------	---	----------

коштів комерційних банків	-	17	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові кредити в рамках кредитних ліній, отриманих від фінансових установ	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-
Строкові розміщення коштів банків	-	-	-	-	9	-	2	-	3	-	2	-
Кошти клієнтів												
- поточні рахунки клієнтів	0	5	0	-	-	3	-	-	-	5	-	-
- строкові депозити юридичних осіб	0	12	1	-	1	12	4	-	11	18	5	-
- строкові депозити фізичних осіб	3	14	2	4	4	15	3	4	8	18	7	4
Випущені боргові цінні папери	-	15	-	-	-	15	-	-	-	15	-	-
Субординований борг	-	-	-	-	-	9	-	-	-	9	-	-

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

ПриватБанк наражається на ризик дострокового погашення, це може трапитись як наслідок надання кредитів з фіксованою та змінною процентною ставкою. Такі кредити дають позичальнику право дострокового погашення кредитів. Прибуток ПриватБанку та капітал не зазнали б суттєвого впливу змін обсягів дострокового погашення, оскільки такі кредити відображаються за амортизованою вартістю, а сума дострокового погашення дорівнює або майже дорівнює амортизованій вартості кредитів та авансів клієнтам.

Ризик ліквідності.

Стратегічними завданнями ПриватБанку в частині управління ризиком ліквідності є:

- лімітування концентрацій залучених коштів шляхом формування диверсифікованої ресурсної бази;
- мінімізація ризику ліквідності шляхом підтримання достатнього обсягу високоякісних ліквідних активів;
- підтримання показників ліквідності на рівні вище нормативного тощо.

ПриватБанк намагається підтримувати стабільну базу фінансування, розвивати джерела ресурсів, в першу чергу за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб.

ПриватБанк розраховує нормативні коефіцієнти ліквідності, встановлені НБУ на щоденній основі.

У таблиці 2.5 подано зобов'язання ПриватБанку станом на 31 грудня 2018 року за визначеними в угодах строками погашення, що залишилися.

Таблиця 2.5

Аналіз фінансових зобов'язань ПАТ КБ «ПриватБанк» за строками погашення станом на 31 грудня 2018 р. (млн. грн.)*

Зобов'язання	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	12 місяців – 5 років	Понад 5 років	Всього
Заборгованість перед НБУ	9 817	-	-	-	-	9 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	162	11	23	-	1	197
Кошти клієнтів	141 973	36 693	54 064	1 152	1	233 883
Випущені боргові цінні папери	-	-	-	2	-	2
Інші фінансові зобов'язання	2 243	2	2	-	-	2 247
Всього потенційних майбутніх виплат за фінансовими зобов'язаннями згідно з договорами	154 195	36 706	54 089	1 154	2	246 146
Зобов'язання, пов'язані з кредитуванням	70 597	313	210	490	-	71 610

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

Дані представлені у таблиці 2.5 – це грошові потоки за угодами, в тому числі загальна сума зобов'язань з надання кредитів.

2.3. Аналіз фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк»

Здійснимо аналіз та оцінку основних показників фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк» за період з 2014 по 2018 рр.

Використаємо ці показники під час нашого аналізу.

1) Коефіцієнт надійності розраховується за формулою 2.1:

$$K_H = \frac{BK}{Зк} * 100\% , \% \quad (2.1)$$

де BK – власний капітал, млн. грн.;

Зк – залучені кошти, млн грн.

Використовуючи формулу 2.1 здійснимо відповідні розрахунки.

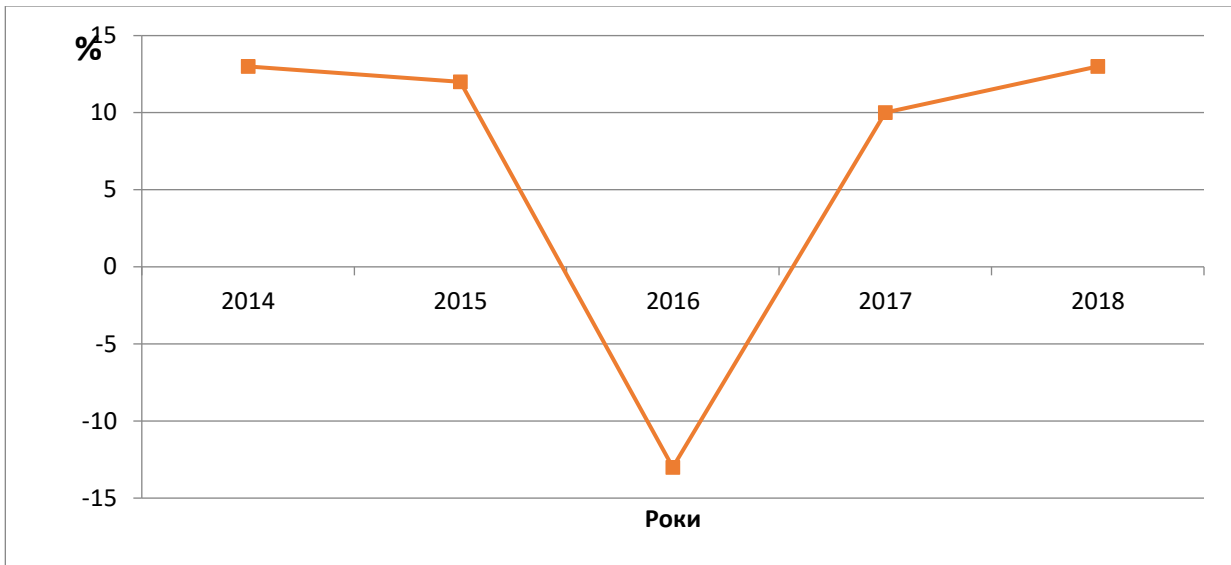
$$K_H^{2014} = \frac{24497}{188316} * 100 = 13\%$$

$$K_H^{2015} = \frac{27510}{231101} * 100 = 12\%$$

$$K_H^{2016} = \frac{-26348}{206109} * 100 = -13\%$$

$$K_H^{2017} = \frac{23619}{230056} * 100 = 10\%$$

$$K_H^{2018} = \frac{31464}{246584} * 100 = 13\%$$

**Рис. 2.3. Динаміка коефіцієнта надійності для ПриватБанку
2014-2018 рр.***

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

2) Коефіцієнт фінансового важеля розраховується за формулою 2.2:

$$\text{Кфв} = \frac{\text{Зк}}{\text{Вк}} * 100\% , \% \quad (2.2)$$

Використовуючи формулу 2.2 здійснимо відповідні розрахунки.

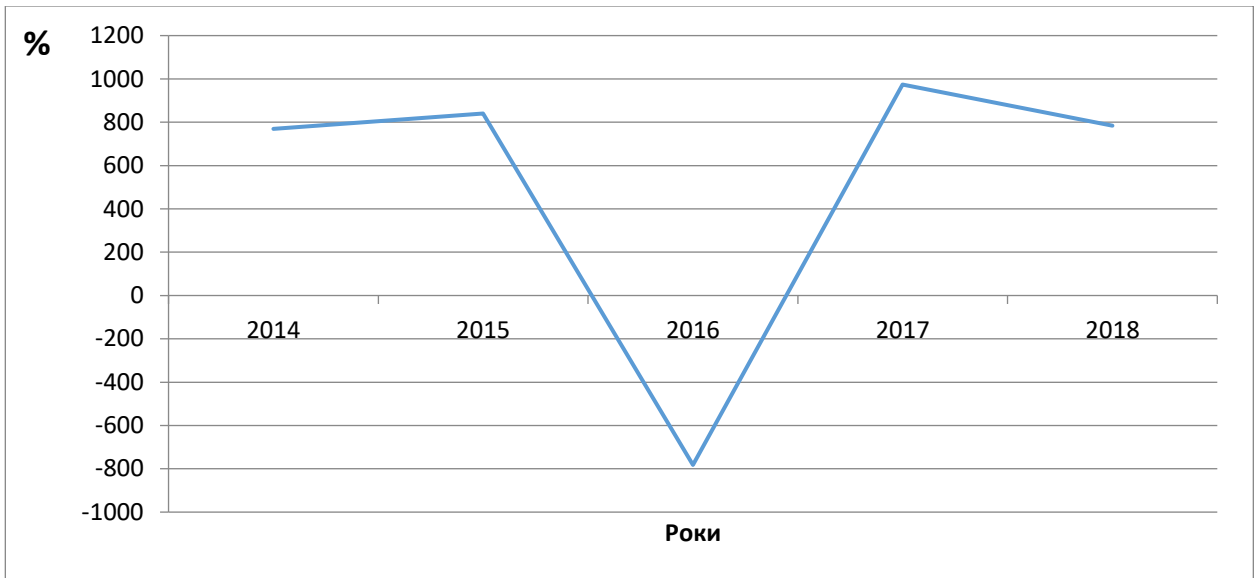
$$\text{Кфв}^{2014} = \frac{188316}{24497} * 100 = 769\%$$

$$\text{Кфв}^{2015} = \frac{231101}{27510} * 100 = 840\%$$

$$\text{Кфв}^{2016} = \frac{206109}{-26348} * 100 = -782\%$$

$$\text{Кфв}^{2017} = \frac{230056}{23619} * 100 = 974\%$$

$$\text{Кфв}^{2018} = \frac{246584}{31464} * 100 = 784\%$$

**Рис. 2.4. Динаміка коефіцієнта фінансового важеля для
ПриватБанку
2014-2018 рр.***

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

3) Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів розраховується за формулою 2.3:

$$K_{ук} = \frac{ВК}{А}, \quad (2.3)$$

де А – активи банку, млн. грн.

Використовуючи формулу 2.3 здійснимо відповідні розрахунки.

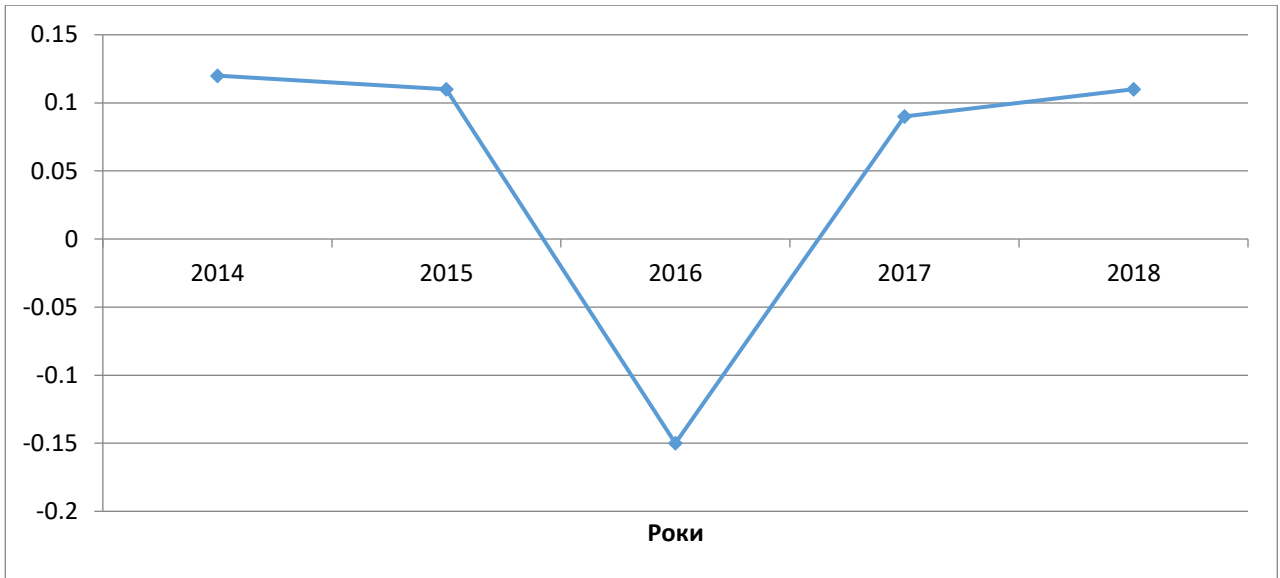
$$K_{ук}^{2014} = \frac{24497}{212813} = 0,12$$

$$K_{ук}^{2015} = \frac{27510}{258611} = 0,11$$

$$K_{ук}^{2016} = \frac{-26348}{179761} = -0,15$$

$$K_{у\kappa}^{2017} = \frac{23619}{253675} = 0,09$$

$$K_{у\kappa}^{2018} = \frac{31464}{278048} = 0,11$$

Рис. 2.5. Динаміка коефіцієнта участі власного капіталу у формуванні активів для ПриватБанку 2014-2018 рр.*

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

4) Мультиплікатор капіталу розраховується за формулою 2.4:

$$K_{м\kappa} = \frac{A}{A_{\kappa}}, \quad (2.4)$$

де A_{κ} – акціонерний капітал, млн. грн.

Використовуючи формулу 2.4 здійснимо відповідні розрахунки.

$$K_{м\kappa}^{2014} = \frac{212813}{18101} = 11,8$$

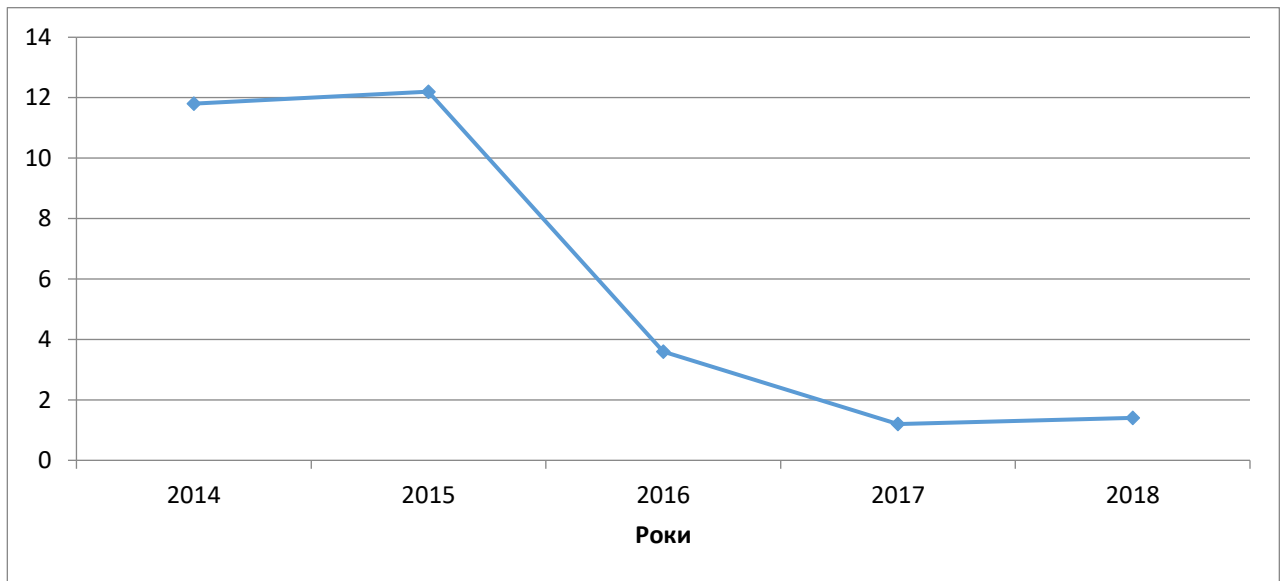
$$K_{м\kappa}^{2015} = \frac{258611}{21257} = 12,2$$

$$K_{MK}^{2016} = \frac{179761}{50695} = 3,6$$

$$K_{MK}^{2017} = \frac{253675}{206060} = 1,2$$

$$K_{MK}^{2018} = \frac{278048}{206060} = 1,4$$

**Рис. 2.6. Динаміка мультиплікатора капіталу для ПриватБанку
2014-2018 рр.***

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

Результати проведених розрахунків наведемо у табл.2.6.

Таблиця 2.6

**Основні показники фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк»
2014-2018 рр.***

Назва коефіцієнту	2014	2015	2016	2017	2018
Коефіцієнт надійності (%)	13	12	-13	10	13
Коефіцієнт фінансового важеля (%)	769	840	-782	974	784

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	0,12	0,11	-0,15	0,09	0,11
Мультиплікатор капіталу	11,8	12,2	3,6	1,2	1,4

*Складено автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

З розрахованих для ПриватБанку коефіцієнтів видно, що коефіцієнт надійності (співвідношення капіталу банку і залучених коштів) за мінімально допустимого значення не менше 5% протягом розглянутого періоду становив 10-13%.

Таким чином, банк має добру забезпеченість власним капіталом, а, відповідно, й високу надійність. ПриватБанк досяг того рівня, за якого не залежить від непередбачуваних обставин у залученні вільних коштів, бо має вдосталь своїх, які можна розміщувати в кредити господарюючим суб'єктам, фізичним особам та в інвестиції.

Винятком став 2016 рік, коли даний коефіцієнт різко знизився, отримавши мінусове значення. Це пов'язано з процесом націоналізації банку.

Коефіцієнт фінансового важеля при максимально допустимому значенні 1:20, становив 2014-2018 рр. від 1:7,69 у 2014 році, до 1 : 9,74 у 2017 р.. Це свідчить про те, що банк має високу активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку для здійснення своєї діяльності.

Знову ж таки, винятком став 2016 рік, коли даний коефіцієнт мав від'ємне значення, що було пов'язане з глибокою кризою в банку та процесом його націоналізації.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів за аналізований період коливався в межах 0,09-0,12 (знову ж таки виняток у 2016 р. (-0,15)).

Що стосується коефіцієнта мультиплікатора капіталу, то за оптимального співвідношенні 12—15разів він у ПриватБанку перебував в

цих межах лише в 2015 році. В 2016 зазнав різкого зниження до 3,6, а у 2017 р. до 1,2. Деяке зростання відбулось у 2018 році – до 1,4.

У підсумку зазначимо, що важким випробування для фінансової стійкості ПриватБанку став процес кризи 2016 року і подальшої націоналізації. Зараз ситуація в банку стабілізувалась і показники фінансової стійкості поступово покращуються.

Висновки до розділу 2

ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» - це універсальний банк з фокусом на роздрібний сегмент та вибірковою присутністю в корпоративному сегменті.

Банк був зареєстрований 19 березня 1992 року.

Єдиним акціонером ПриватБанку, якому належить 100% акцій, є Держава в особі Міністерства фінансів України.

31 грудня 2018 року Банк має 30 філій і 1 991 функціонуючих відділень в Україні. Однією із філій є Тернопільська філія акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк».

ПриватБанк, поряд з іншими державними банками, займав домінуючу позицію на ринку в 2018 році: сукупна частка державних банків становила 54,7% та 63,4% за чистими активами та депозитами населення відповідно. Одним із основних каталізаторів росту чистих активів банківської системи у 2018 році був приріст високоліквідних активів (+48 млрд. грн). Кредитний портфель банківської системи виріс на +33 млрд грн: +11 млрд грн приріст кредитного портфелю юридичних осіб, + 22 млрд грн приріст кредитного портфелю фізичних осіб.

З метою ефективного управління ризиками у ПриватБанку створена та діє система управління ризиками, що передбачає розподіл обов'язків, прав та відповідальності між структурними підрозділами і органами управління. Крім того, дана система передбачає відокремлення процесів оцінки

ефективності функціонування системи управління ризиками, виявлення та оцінки ризиків від процесу прийняття ризиків.

З розрахованих для ПриватБанку коефіцієнтів видно, що коефіцієнт надійності (співвідношення капіталу банку і залучених коштів) за мінімально допустимого значення не менше 5% протягом розглянутого періоду становив 10-13%.

Таким чином, банк має добру забезпеченість власним капіталом, а, відповідно, й високу надійність. ПриватБанк досяг того рівня, за якого не залежить від непередбачуваних обставин у залученні вільних коштів, бо має вдосталь своїх, які можна розміщувати в кредити господарюючим суб'єктам, фізичним особам та в інвестиції.

Винятком став 2016 рік, коли даний коефіцієнт різко знизився, отримавши мінусове значення. Це пов'язано з процесом націоналізації банку.

Коефіцієнт фінансового важеля при максимально допустимому значенні 1:20, становив 2014-2018 рр. від 1:7,69 у 2014 році, до 1 : 9,74 у 2017 р.. Це свідчить про те, що банк має високу активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку для здійснення своєї діяльності.

Знову ж таки, винятком став 2016 рік, коли даний коефіцієнт мав від'ємне значення, що було пов'язане з глибокою кризою в банку та процесом його націоналізації.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів за аналізований період коливався в межах 0,09-0,12 (знову ж таки виняток у 2016 р. (-0,15)).

Що стосується коефіцієнта мультиплікатора капіталу, який характеризує ступінь покриття активів акціонерним капіталом, то за оптимального співвідношенні 12—15разів він у ПриватБанку перебував в цих межах лише в 2015 році. В 2016 зазнав різкого зниження до 3,6, а у 2017 р. до 1,2. Деяке зростання відбулось у 2018 році – до 1,4.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Вдосконалення системи банківського корпоративного управління як запорука підвищення фінансової стійкості банківської установи

Згідно «Методичних рекомендацій щодо організації корпоративного управління в банках України», які були затверджені рішенням Правління НБУ від 3.10.2018 р.: «корпоративне управління - система відносин між учасниками, радою банку, правлінням банку та іншими зацікавленими особами» [35].

Слід зазначити, що згадані Методичні рекомендації були розроблені в контексті загального реформування системи корпоративного управління у вітчизняних банках. В них враховані рекомендації Базельського комітету з питань банківського нагляду щодо корпоративного управління.

Сучасна вітчизняна модель корпоративного управління в банках базується на німецькій та англо-американській моделях та характеризується дворівневою системою органів управління [225, с. 6].

До особливостей та визначальних рис англо-американської моделі належить:

1. Наявність трьох основних ланок корпоративного управління банку, а саме: акціонерів, директорів, менеджерів.
2. Значна розпорошеність акціонерного капіталу.
3. Однорівнева структура органів управління, характерною особливістю якої є те, що рада директорів включає як незалежних, так і виконавчих директорів.

4. Розподіл контролю та володіння.

Німецька модель корпоративного банківського управління має наступні особливості.

1. Законом встановлюється кількісний склад спостережної ради.

2. Представники трудового колективу та профспілок включаються в склад спостережної ради.

3. Встановлена дворівнева система управління, яка передбачає наявність виконавчої та спостережної ради.

4. Наявна довгострокова стратегія контролю.

В структуру корпоративного управління банком в Україні включають: загальні збори учасників банку; раду банку; правління банку тощо.

Реформування системи корпоративного управління українських банків покликано вирішити наступні проблеми:

1. Невизначеність стратегії та абстрактність бізнес моделі, що призводить до відсутності в керівництва бачення місця банку у банківському секторі.

2. Діяльність органів корпоративного управління вітчизняних банків, зокрема наглядової ради та правління, доволі часто зосереджена на обслуговуванні пов'язаних осіб.

3. Неналежна кваліфікація членів органів управління. Заангажованість незалежних членів ради.

4. Організація роботи та розподіл повноважень між членами правління не запобігає ризику конфлікту інтересів.

5. Неадекватна система оцінки ризиків.

6. Формалістична робота внутрішнього банківського аудиту [5, с. 15].

Запорукою ефективного та надійного корпоративного управління в банках України є: чіткий та зрозумілий розподіл відповідальності та повноважень; незалежність системи стримування та протипаг; підзвітність;

належний рівень кваліфікації всіх учасників системи корпоративного управління.

Важливим елементом корпоративного управління банком в контексті забезпечення його фінансової стійкості виступає система внутрішнього контролю. Вона повинна охоплювати всі етапи діяльності ПриватБанку та включати:

1. Попередній контроль. Він проводиться до фактичного здійснення операцій та реалізується через такі заходи:

- залучення і розміщення грошових коштів;
- підбір персоналу;
- вибір постачальників товарів, робіт та послуг;
- залучення матеріальних ресурсів, розроблення та запровадження нових продуктів.

2. Поточний контроль. Даний вид контролю повинен проводитись безпосередньо під час здійснення операцій ПриватБанком. Необхідно щоб він включав контроль за дотриманням законодавчих актів та актів внутрішнього регулювання банківської установи. А також контроль:

- за повним, своєчасним і достовірним відображенням операцій у бухгалтерському обліку;
- щодо порядку прийняття рішень про їх здійснення;
- контроль за збереженням майна Банку.

3. Подальший контроль. Даний вид контролю необхідно проводити після здійснення банківських операцій. Він полягає у:

- виявленні причин порушень та визначенні заходів щодо їх усунення;
- відповідності документів встановленим зразкам і вимогам;
- перевірці правильності та обґрунтованості і здійснення банківських операцій;

- відповідності виконуваних обов'язків працівниками їх посадовим інструкціям;
- перевірі повноти і достовірності звітності, що формується банком;
- контролі за досягненням планових показників діяльності, що передбачаються стратегією розвитку банківської установи.

ПриватБанк має забезпечувати ефективне функціонування системи внутрішнього контролю шляхом наступних заходів:

- впровадження процедур внутрішнього аудиту;
- контролю за інформаційною безпекою та обміном інформацією;
- контролю процесу запровадження системи управління ризиками;
- контролю керівників діяльності за дотриманням вітчизняного законодавства та норм внутрішнього банківського регулювання;
- чіткого розподілу обов'язків під час реалізації банківської діяльності;
- проведення моніторингу системи внутрішнього контролю;
- впровадження процедур внутрішнього контролю.

Крім того, зазначимо, що ПриватБанку необхідно запроваджувати комплаєнс-функцію відповідно до вимог законів та нормативних актів НБУ, а також кращих міжнародних практик.

Комплаєнс це дотримання норм регулюючих вказівок саморегульованих галузевих та загальноприйнятних банківських стандартів та кодексу поведінки (етики) у питаннях, що стосуються дотримання належної поведінки на ринку, управління конфліктами інтересів, вирішення таких питань, як:

- розслідування корупційної та шахрайської поведінки;
- запобігання відмиванню грошей;

- фінансування тероризму.

Банк оцінює власне відповідність у трьох областях відповідності:

1. Інституційний комплаєнс включає питання корпоративного управління, внутрішньої структури та процесу прийняття рішень, принципів корпоративної соціальної відповідальності, політики розкриття інформації, звітування щодо розвитку банківської установи та дотримання внутрішніх процедур.

2. Операційний комплаєнс включає оцінку регуляторного та репутаційного ризику в операціях Банку, а також дотримання таких принципів, як боротьба з відмиванням грошей (AML), боротьба з фінансуванням тероризму (CTF) та «Знай свого клієнта» (KYC).

Також до операційного комплаєнсу відносять питання відповідності під час розробки та запровадження нових продуктів або ведення ділової практики.

3. Комплаєнс у сфері конфлікту інтересів, антикорупційного законодавства, інсайдерської інформації та інших питань, пов'язаних з професійною поведінкою членів керівних та наглядових органів Банку та персоналу Банку.

Банківській установі з метою запобігання значному комплаєнс-ризикові потрібно не брати участі у операціях, що використовуються клієнтами для уникнення вимог регуляторної та фінансової звітності, ухилення від податкових зобов'язань.

Комплаєнс-ризик існує як невід'ємна частина ведення бізнесу, тому управління комплаєнс-ризиком в банківській установі вважається ключовим. Визначення комплаєнс-ризикові, його оцінка та належне управління є елементами будь-якого бізнес-процесу для встановлення відповідних контрзаходів для пом'якшення ризику. Банку необхідно прагнути зменшити

комплаєнс-ризик з урахуванням характеру, масштабу та складності бізнесу, що у свою чергу, серед іншого, сприятиме підвищенню фінансової стійкості.

3.2. Покращення методологія оцінки фінансової стійкості банку в кризових умовах

Фінансова стійкість та її роль в діяльності банківської установи визначається через основні показники, які виражають результативність складових її стійкості.

Ми вважаємо більш раціональним підхід, згідно якого слід враховувати показники, що дають характеристику якості активів, разом із показниками, що базуються на структурі та достатності капіталу банку, на структурі залучених та запозичених коштів, ефективність діяльності банку.

Система показників спрямованих на оцінку фінансової стійкості банківської установи повинна формуватися ґрунтуючись на можливостях і цілях суб'єкта аналізу. Відповідно така система буде різною, у випадках проведенні оцінки фінансової стійкості органами банківського нагляду, самим банком, зовнішніми по відношенню до банку суб'єктами.

Наприклад, здійснюючи аналіз діяльності банку, акціонери основну увагу приділяють його прибутковості, вкладники – прибутковості та ліквідності, позичальники – забезпеченості кредитними ресурсами.

Основні завдання оцінки фінансової стійкості вирішуються за допомогою коефіцієнтного методу аналізу.

Зазначимо, що коефіцієнтний метод ґрунтується на порівнянні статей банківської звітності. При застосуванні даного методу фінансова стійкість банківської установи визначається через розрахунок набору економічних показників. Використовуючи коефіцієнтний метод можна отримати набір економічних показників, що в свою чергу дозволяє використовувати коефіцієнтний аналіз з метою повного та всебічного дослідження.

Розгорнутий коефіцієнтний аналіз дає змогу детально дослідити діяльність банківської установи.

Фінансова стійкість банку характеризується його ліквідністю та платоспроможністю. Дані показники виступають однією з найважливіших характеристик надійності банківської установи. Вони належать до групи показників оцінки фінансового стану банку, яку більшість аналітиків ставлять на перше місце за ступенем важливості для аналізу діяльності банків.

На основі балансу банківської установи розраховується ряд коефіцієнтів ліквідності. Окремі з них регламентовані НБУ, а інші призначені для потреб банку в процесі аналізу його надійності.

Достовірність оцінки платоспроможності та ліквідності за даними балансу є відносною. За умови наявності більш детальної інформації достовірність цих показників може змінюватися.

Зокрема, відсутність встановленого залишку коштів на кореспондентському рахунку банківської установи на звітну дату ще не означає його неплатоспроможності. Неплатоспроможність настає у випадку вичерпання можливостей власного капіталу.

Складність виокремлення показників, що слід відносити до оцінки ліквідності банківської установи, від показників платоспроможності зумовлена тим, що вони ґрунтуються на одних джерелах інформації. Це своїм наслідком має ототожнення цих понять і зумовлює недосконалість показників.

Структурний аналіз доходів банківської установи проводять для:

- визначення їх структури та тенденцій змін;
- виявлення основного фактора дохідності банку;
- визначення ступеня стабільності доходу.

Аналіз витрат банківської установи проводиться за такими напрямками:

- структурний аналіз витрат;
- оцінка рівня сукупних витрат та окремих їх видів, а також динаміки витрат;
- оцінка загального рівня витрат.

Висока деталізація оцінки фінансової стійкості банківської установи з використанням коефіцієнтного методу є недоліком за необхідності дати узагальнюючу оцінку та провести їх порівняння банків. Крім того, процедура ускладнюється у випадку, коли за одним показником банківська установа цілком успішна, а за іншим – фінансово нестійка.

Для визначення фінансової стійкості банківської установи можна використовувати інтегральні фінансово-економічні показники стану. Вони об'єднують характеристики інших економічних складових фінансової стійкості:

- обсяг і структура власних коштів;
- норму прибутку на власний капітал;
- достатність ліквідності;
- рівень доходів і прибутку[30, с. 42].

Крім того, зазначимо, що існують різні списки банківських установ, в яких банки були проранжовані певним чином. Хоча слід зауважити, що такі рейтинги не завжди можна вважати адекватною оцінкою фінансової стійкості банків. Вони зазвичай лише показують розподіл банків за вибраними ознаками. Мета рейтингу – визначення позиції конкретної банківської установи в загальній сукупності банків.

З іншого боку як аналітичний інструмент, рейтинг дає можливість дати синтетичну оцінку, за невеликими виключеннями, майже будь-якій характеристиці банку.

Основна маса методик аналізу фінансового стану банківської установи, що використовуються на практиці ґрунтується на CAMEL – методі, що

використовується в міжнародній практиці.

Назва методу – це аббревіатура від початкових букв п'яти груп коефіцієнтів:

- «С» (capital adequacy) – показники достатності капіталу, що визначають розмір власного капіталу банку (який служить гарантією надійності банку для вкладників) і відповідність реально необхідному розміру капіталу;
- «А» (asset quality) – показники якості активів, що визначають ступінь «зворотності» активів і позабалансових статей, а також фінансовий вплив проблемних позик;
- «М» (management) – показники оцінки якості управління (менеджменту) роботою банку, проведеної політики, дотримання законів та інструкцій;
- «Е» (earnings) – показники прибутковості (прибутковості) з позицій її достатності для майбутнього зростання банку;
- «L» (liquidity) – показники ліквідності, що оцінює здатність банку своєчасно виконувати вимоги про виплати за зобов'язаннями і готовність задовольняти потребу в кредиті без втрат [41].

Більшість з показників, при застосуванні даного методу, може визначатися заочно, на основі документів. Але в разі необхідності передбачені наглядові перевірки на місцях. Зважаючи на це методику CAMEL в повній мірі не можна назвати дистанційною.

Розглянемо алгоритм застосування методу CAMEL.

На першому етапі увага зосереджується на капітал. Банківська установа зі значним власним капіталом, навіть за умови понесення серйозних збитків, може зберегти платоспроможність.

Далі оцінюється якість активів.

На третьому етапі об'єктом аналізу стають доходи банку. Доходи оцінюються виходячи з їх структури і рівня. Використання даних за три роки дозволяє виключити викривлення у короткострокових кон'юнктурних коливань банківських доходів.

На четвертому етапі аналізується ліквідність балансу банківської установи - здатності банку своєчасно відповідати за зобов'язаннями та готовності задовольнити потреби в кредиті з боку клієнтів.

Єдиної формули для аналізу та оцінки ліквідності банків. Ліквідність окремої банківської установи від 1 до 5. При цьому враховуються: ступень залежності від кредитних ресурсів, непостійність депозитів, чутливість до змін відсоткових ставок тощо.

На останньому етапі аналізується якість управління банківською установою. Воно оцінюється з позицій ефективності керівництва діяльністю банку.

Після проведених всіх розглянутих нами етапів стає можливим визначити загальний (зведений) рейтинг банківської установи. При цьому оцінки п'яти показників додаються і діляться на п'ять.

Головною перевагою методу CAMEL є те, що:

- рейтинги за кожним показником вказують напрямки дій для їх підвищення;
- це стандартизований метод оцінки банків;
- зведена оцінка висловлює ступінь необхідного втручання, яке повинно бути розпочато стосовно банку з боку контролюючих органів.

Основними недоліком даної методики є те, що вона в значній мірі заснована на експертних (суб'єктивних) оцінках.

Ще однією відомою методикою оцінки фінансової стійкості банківських установ, є методика розроблена групою експертів Кромонава В.

В якості критеріїв надійності в даній методиці використовуються наступні коефіцієнти:

- генеральний коефіцієнт надійності;
- коефіцієнт захищеності капіталу;
- крос-коефіцієнт;
- коефіцієнт миттєвої ліквідності;
- генеральний коефіцієнт ліквідності;
- коефіцієнт фондової капіталізації прибутку.

Крім того, складання формули надійності за методикою Кромонава передбачає застосування поняття оптимального банку. Характерними рисами такого банку є:

- кошти на розрахункових рахунках клієнтів повністю забезпечені ліквідними активами;
- обсяг виданих кредитів не перевищує власний капітал;
- сукупні зобов'язання банку покриваються ліквідними активами, нерухомістю і цінностями
- ризику піддається не більше третини всіх довірених йому коштів;
- сума, спрямована на розвиток, втричі перевищує внески засновників;
- капітал інвестований в нерухомість і цінності.

Дана методика має наступні переваги:

- достовірність і простота;
- відкритість методики;
- логічна структура і фундаментальність.

Також існують і недоліки даного методу:

- часткова закритість методики;
- спірність нормування коефіцієнтів.

Закритими частинами є обчислення коефіцієнтів зважування

показників, крім того, можна коригувати місце тієї чи іншої банківської установи на основі отриманої неформальній інформації.

У підсумку зазначимо, що практика банківського регулювання і нагляду передбачає використання ряду рейтингових систем. Вони спрямовані на оцінку надійності банку, на визначення кредитного рейтингу і в яких в залежності від мети оцінки використовуються відповідні аналітичні процедури.

Жодна із публічних методик не має на меті мету оцінку фінансової стійкості банку, а отже теоретичне та практичне значення рейтингових систем оцінки фінансової стійкості потребує подальшого розвитку і вдосконалення.

Висновки до розділу 3

Сучасна вітчизняна модель корпоративного управління в банках базується на німецькій та англо-американській моделях та характеризується дворівневою системою органів управління.

Важливим елементом корпоративного управління банком в контексті забезпечення його фінансової стійкості виступає система внутрішнього контролю. Вона повинна охоплювати всі етапи діяльності ПриватБанку.

Крім того, зазначимо, що ПриватБанку необхідно запроваджувати комплаєнс-функцію відповідно до вимог законів та нормативних актів НБУ, а також кращих міжнародних практик.

Комплаєнс це дотримання норм регулюючих вказівок саморегульованих галузевих та загальноприйнятних банківських стандартів та кодексу поведінки (етики) у питаннях, що стосуються дотримання належної поведінки на ринку, управління конфліктами інтересів, вирішення таких питань, як: розслідування корупційної та шахрайської поведінки; запобігання відмиванню грошей; фінансування тероризму.

РОЗДІЛ 4

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

4.1. Основні тенденції розвитку міжнародної банківської системи

Міжнародна банківська діяльність вже переросла національні кордони. Якщо раніше вона більш-менш ефективно регулювалася в двосторонньому і багатосторонньому порядку, то в міру наростання масштабів глобалізації вона майже не піддається внутрішньому державному регулюванню.

Сучасний етап розвитку міжнародної банківської діяльності сповнений протиріч. З одного боку, фінансова глобалізація дала значний поштовх для розвитку міжнародного співробітництва банківських установ, з іншого - стала локомотивом глибшої глобалізації світової економіки. Загальносвітові тенденції розвитку фінансових систем визначають глобалізацію, укрупнення і злиття банків як основні шляхи створення потужних банківських об'єднань, що за обсягом капіталів набагато перевищують колишні банківські структури. Йдеться про бурхливий процес розширення сфери діяльності банків за межі національних кордонів, що супроводжується створенням мережі зарубіжних філій, з одного боку, і зростанням числа іноземних банків на даній території, - з іншого.

Інтеграція в банківському секторі – це вигідне співробітництво як для окремих банків (транскордонні операції), так і для допуску іноземного капіталу в національну економіку (злиття, поглинання, утворення філій і дочірніх підприємств).

Вирішенню проблем надійності банківських систем шляхом вироблення стандартів у сфері банківського нагляду, а також зближення національних підходів до регулювання банківської діяльності служить, створений в 1974 р керуючими центральних банків країн «групи десяти»,

Базельський комітет з банківського нагляду (БКБН). Комітет вже виробив набір уніфікованих постулатів і стандартів «Базель-1», «Базель-2» та «Базель-3».

Останній стандарт прийнятий в кінці 2010 р на саміті «двадцятки» провідних держав світу в Сеулі. Перехід на даний стандарт тривав з 2012 по 2019 рр.

Основний документ Базельського комітету - «Основоположні принципи ефективного банківського нагляду» («Базельські принципи»), виданий ще в 1997 році, є коротким викладом основ банківського регулювання і нагляду. Ці принципи мають всеосяжний характер і передбачають:

- зведення рекомендацій по ліцензуванню банківської діяльності;
- створення системи критеріїв щодо визначення достатності банківського капіталу;
- формування резервів на можливі втрати по позиках;
- ведення бухобліку банків за міжнародними стандартами.

Однак конкретні шляхи застосування цих уніфікованих правил і постулатів повинні враховувати національні особливості. Кожна країна має право вирішувати, якою мірою вона може застосовувати ці стандарти для мінімізації ризиків, що превалюють на її власному ринку.

Повномасштабне запровадження Угоди передбачає створення чутливої до ризиків системи зваженого розрахунку капіталу, заснованої на кількісних оцінках ризиків, вироблених самими банками, і на мотивації їх до проведення обачною банківської діяльності. Це розуміють і банки, і наглядові органи. Тому жодна країна не змінила своїх намірів щодо переходу до Базелю-3.

Базель-3 являє собою симбіоз передових способів оцінки ризиків (кредитного, ринкового та операційного) і створення відповідного капіталу.

Тільки сукупність цих трьох елементів можна назвати ризик-орієнтованим наглядом, який, за задумом Базельського комітету з банківського нагляду, буде в змозі забезпечити фінансову стабільність. Це - нова парадигма банківського нагляду, що розповсюджується на всю фінансову систему.

Капітал першого рівня повинен бути збільшений з 4% до 6% активів, зважених за ризиком.

При цьому частка найбільш якісного (здатного повністю поглинати збитки) акціонерного капіталу разом з нерозподіленим прибутком повинна бути також збільшена в капіталі першого рівня з 2% активів, зважених за ризиком, до 4,5%.

Збільшуються запаси капіталу понад регулятивного мінімуму, вводиться показник оцінки достатності капіталу (співвідношення капіталу і сукупних активів за вирахуванням резервів та без урахування забезпечення), а також показників короткострокової (до 30 днів) і довгостроковій (до одного року) ліквідності.

Встановленні підвищені норми на резервний і стабілізаційний капітал, який повинен мати кожен банк. Вводяться два спеціальних буфера капіталу - резервний і антициклічний. Резервний повинен складати по 2,5% активів.

Крім того, Базельський комітет вимагав, щоб банки нарощували запаси високоліквідних активів. Необхідно, щоб відношення загального обсягу високоліквідних активів до чистого відтоку готівки за наступні 30 календарних днів було більше 100% або дорівнювало ім.

Високоліквідними активами першого рівня є готівкові резерви в центральному банку з умовою, що ці резерви можуть бути використані в разі потреби; активи і боргові зобов'язання, забезпечені центробанками, Єврокомісією або МВФ .

Високоліквідними активами другого рівня (вони не можуть становити більше 40% від загального обсягу високоліквідних активів) в тому числі є і

облігації з покриттям. За умовами Базельського комітету урізання номінальної вартості для активів другого рівня, що включаються в загальний пул високоліквідних активів, становить 15%.

До впровадження основних положень Базеля-3 сучасні банки (по кроках) повинні вирішити цілі комплекси поточних питань, пов'язаних з корінним удосконаленням структури, підвищенням якості та зниженням ризиків банківських інвестицій, поліпшенням якості банківських запозичень і якості ліквідних активів, підвищенням вимог до банківського персоналу (особливо банківського актуаріату і ризик-менеджменту).

Реформа Базель-3 посилює вимоги до якісному наповненню банківського капіталу реальними активами, до складу якого надалі можна буде включати тільки реально котируються звичайні акції і нерозподілений прибуток.

За рахунок проведенних Базельських новацій відбулося істотне зниження обсягів власного капіталу банків (до 2019 р в цілому на 60%), в тому числі в Європі на € 1,1, в США на € 0,6 трлн. На € 1,9 трлн скоротилися показники короткострокової і на € 4,5 трлн - довгострокової ліквідності, в тому числі в Європі на € 1,3 і € 2,3 трлн відповідно, що на тлі зростання світової економіки має велике значення.

Характерно, що в динаміці, в загальному банківському капіталі Європи (€ 1,1 трлн) частка поточних активів знижується, а частка ефективних і якісних активів – зростає.

Фахівці вважають, що поки великий бізнес не перебудується, європейський банківський сектор повинен буде покривати від 1,5 до 4% прибутковості його капіталу.

Базель-3 має значний вплив на зміну параметрів європейського банківського сектора. Грунтуючись на балансових звітах європейським банкам, щоб впоратися з новими вимогами потрібно було залучити

додатково близько € 1,1 трлн капіталу першого рівня, на € 1,3 трлн наростити ресурси коротко- термінової ліквідності, і приблизно на € 2,3 трлн - довгострокової ліквідності.

Європейським банкам, які в 2011-2012 рр. продовжували нести збитки через погіршення ринкової кон'юнктури і, зокрема, списання грецьких боргів, одночасно доводилося шукати нові засоби для приведення свого фінансового стану у відповідність зі вступниками в силу положень Базельського комітету. Погіршення ситуації з ліквідністю відбувалося на тлі швидкого вступу в силу нових вимог Базельського комітету з банківського нагляду (БКБН), відповідно до якого банки змушені були залучати нові кошти для зміцнення свого капіталу і запасів ліквідності.

Тиск на американські банки був меншим меншим, але схожим, хоча причини впливу дещо інші. Оцінка дефіциту капіталу першого рівня складала \$ 800 млрд (€ 600 млрд), розрив в короткостроковій ліквідності - \$ 758 млрд (€ 570 млрд), а розрив в довгостроковому фінансуванні - \$ 2,9 трлн (€ 2,2 млрд) при курсі 1,33 дол . США за Євро.

Потреба в додатковому капіталі доходила до 60% від вартості всього європейського і американського капіталу першого рівня, а розрив ліквідності склав приблизно 50% від вартості всіх короткострокових ліквідних активів.

При 50% коефіцієнті нерозподіленого прибутку і номінальному річному зростанні балансу до 2019 р в розмірі 3%, що вимоги до капіталу в Європі зросли приблизно до € 1,2 трлн, потреби в короткостроковій ліквідності - на € 1,7 трлн, і потреби в довгостроковому фінансуванні - до € 3,4 трлн.

В загальному Базель-3 призвів до зростання надійності та фінансової стійкості світової банківської системи з одного боку, з іншого до скорочення рентабельності капіталу для середнього банку приблизно на 4% в Європі і близько 3% в США.

4.2. Сучасний стан вітчизняного банківського сектору

В Україні станом на початок 2019 року кількість діючих банківських установ склала 77.

Із них один банк перебував у процесі згортання банківської діяльності та висловив намір трансформуватися в фінансову компанію. Частка найбільших 20-ти банків склала близько 91%. Данний показник залишається незмінними із 2017 року.

Частка державних банківських установ у чистих активах зросла за перший квартал 2019 року до 55.3%, а в роздрібних депозитах – скоротилася на до 63.0%. Така тенденція зумовлена зменшенням валютних депозитів у Приватбанку. В приватних банках частка в депозитах фізичних осіб зросла до 14.7%.

На початок 2019 року чисті активи українських банків зменшилися до 1.34 трлн грн. Причина такої ситуації, на думку фахівців, полягає в сезонному скороченні кредитів суб'єктам господарювання на 21.5 млрд грн та зміцненні гривні.

Крім того, в банківських установах відбулось зменшення в портфелях запасу ОВДП на 6.6 млрд грн.

Чисті гривневі кредити фізичним особам продовжили зростати: на 5.8% за перший квартал 2019 року та на 34.4% за попередній рік.

Слід відмітити, що приватні банки кредитували населення найактивніше. Це дало приріст(+8.7% за перший квартал 2019 року).

Безумовною позитивною тенденцією можна вважати скорочення частки непрацюючих кредитів до 51.7% виданих юридичним особам. Цей же показник для фізичних осіб демонструє також позитивну динаміку, хоча й дещо нижчу ніж у випадку з юридичними особами. Зокрема на початок поточного року частка не працюючих кредитів виданих фізичними особам

вітчизняними банками скоротилась до 43.9%.

Причину такої тенденції вбачають в статистичному ефекті від зростання роздрібного портфеля. Додатковим одноразовим фактором скорочення частки непрацюючих корпоративних кредитів у лютому 2019 року було проведення значної реструктуризації Укрексімбанком.

Крім того, зазначимо, що за 1 квартал 2019 року зобов'язання українських банківських установ зменшилися на 2.9%, що становило 1.17 трлн грн.

Найбільше скоротилися кошти суб'єктів господарювання (на 15.1 млрд грн) через сезонний чинник та сплату обов'язкових платежів до бюджету. Також зменшилися кошти МФО (- 12.6 млрд грн) після погашення Ощадбанком зовнішніх боргів на 0.48 млрд дол. Ці втрати були частково компенсовані зростанням коштів бюджету на 10.2 млрд грн та стабільним приростом депозитів населення (+7.4 млрд грн). У квітні Укрексімбанк також погасив єврооблігації на суму 0.46 млрд дол.

Зазначимо, що на початок поточного року темп приросту гривневих коштів населення був співмірний з минулорічним і склав +3.5%. Найвищі темпи приросту зафіксовано у приватних банках на рівні +7.6%.

У річному обчисленні кошти фізичних осіб, що розміщувались у банківських установах у національній валюті зросли на 15.0%. Такі темпи приросту спостерігаються протягом 2018-2017 рр.

В той же час валютні кошти за перший квартал 2019 року зросли у доларовому еквіваленті на 0.8% за квартал та на 1.25% за попередній рік.

Крім того, варто відмітити, що доларизація коштів фізичних осіб у вітчизняній банківській системі скоротилася до 46.3%.

Кредити Національного банку України комерційним банкам на початок року показали тенденцію до зниження, взагалі до об'єму близько на тритину. Це стало наслідком погашення кредитів рефінансування двома

державними банками. Як наслідок їх частка в зобов'язаннях сектору досягла мінімуму з початку кризи та становить 0.8%.

На початок поточного року ставки за гривневими депозитами фізичних осіб продовжували показувати тенденцію до зростання. Така ситуація спостерігається з вересня 2018 року.

Але вже в лютому 2019 року ринкові ставки почали знижуватися, в той час коли облікова ставка НБУ залишалася стабільною.

Результатом цього стало те, що на кінець 1 кварталу 2019 р. середня вартість 12-місячних вкладів фізичних осіб у гривні скоротилася до 15.5% річних.

Крім того, в цьому році продовжується зберігатись диференціал між ставками за 6 та 12-місячними депозитами. Протягом першого кварталу поточного року відсоток за новими доларовими депозитами фізичних осіб знизився на до 3.4% річних. В той же час гривневі кошти корпорацій в середньому подешевшали до 13.7% річних, проте залишилися дорожчими, ніж у середньому за останні 3,5 років.

На кінець першого кварталу 2019 року депозити фізосіб дешевшали разом із новими роздрібними кредитами, до 28.6% річних. В той же час ставки за корпоративними кредитами зменшились до 16.3% річних.

На початок 2019 року чистий прибуток банківського сектору зріс у півтора рази і склав у грошовому еквіваленті 12.9 млрд грн. Як наслідок загальна кількість збиткових банківських установ скоротилася з 13 у 2018 році до 8. Окремо слід зазначити, що чистий прибуток прибуткових банків становив 14.6 млрд грн. Половину з нього сформував Приватбанк.

Операційні доходи банківського сектору показали зростання на 38.1%. Основною причиною цього став приріст чистих комісійного та процентного доходів на рівні 18%.

Крім того, відчизняні банківські установи отримали суттєвий прибуток від торгових операцій на відміну від збитків переоцінки, зафіксованих у 2018 році.

Операційні витрати банківського сектору збільшились лише на 13.7% за минулий рік. Відтак операційний прибуток до формування за попередній рік резервів зріс на 71.7%. В той же час суттєво підвищилась операційна ефективність: CIR сектору становив 47.6%.

На відміну від 2018 року державні банки були операційно прибутковими, їхня операційна ефективність зросла.

Крім того, зазначимо, що на початок поточного року відрахування в резерви становили 4.7 млрд грн, Даний показник був сформований здебільшого двома банками. За перший квартал 2019 року рівень відрахувань до резервів у банківському секторі становив 2% від валового кредитного портфеля.

На останок зазначимо, що протягом 2019 року за оцінками фахівців НБУ темпи припливу депозитів до банківської системи залишатимуться сталими. Їх об'єму вистачатиме для забезпечення динамічного кредитування бізнесу та потреб населення.

Висновки до розділу 4

Сучасний етап розвитку міжнародної банківської діяльності сповнений протиріч. З одного боку, фінансова глобалізація дала значний поштовх для розвитку міжнародного співробітництва банківських установ, з іншого - стала локомотивом глибшої глобалізації світової економіки.

Вирішенню проблем надійності банківських систем шляхом вироблення стандартів у сфері банківського нагляду, а також зближення національних підходів до регулювання банківської діяльності служить, створений в 1974 р керуючими центральних банків країн «групи десяти», Базельський комітет з банківського нагляду (БКБН). Комітет вже виробив

набір уніфікованих постулатів і стандартів «Базель-1», «Базель-2» та «Базель-3».

Останній стандарт прийнятий в кінці 2010 р на саміті «двадцятки» провідних держав світу в Сеулі. Перехід на даний стандарт тривав з 2012 по 2019 рр.

В загальному Базель-3 призвів до зростання надійності та фінансової стійкості світової банківської системи з одного боку, з іншого до скорочення рентабельності капіталу.

На посаток 2019 року чисті активи українських банків зменшилися до 1.34 трлн грн. Причина такої ситуації, на думку фахівців, полягає в сезонному скороченні кредитів суб'єктам господарювання на 21.5 млрд грн та зміцненні гривні.

У річному обчисленні кошти фізичних осіб, що розміщувались у банківських установах у національній валюті зросли на 15.0%. Такі темпи приросту спостерігаються протягом 2018-2017 рр.

На початок 2019 року чистий прибуток банківського сектору зріс у півтора рази і склав у грошовому еквіваленті 12.9 млрд грн. Як наслідок загальна кількість збиткових банківських установ скоротилася з 13 у 2018 році до 8.

РОЗДІЛ 5

ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

5.1. Моделювання оцінки фінансової стійкості КБ «ПриватБанк» за методикою CAMEL(S)

В першому розділі нашого дослідження ми розглядали алгоритм за яким на практиці реалізується система рейтингу банків CAMEL.

Нагадаємо, що Постановою Правління НБУ № 171 від 8 травня 2002 р. затверджено Положення про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS (далі - Положення), в якому поряд із зазначеними раніше компонентами розглядається також шостий компонент — чутливість до ринкового ризику (S) [41]. Ця система дістала назву CAMELS.

Основою рейтингової системи є оцінка ризиків та визначення рейтингових оцінок за такими основними компонентами:

1. Достатність капіталу (C);
2. Якість активів (A);
3. Менеджмент (M);
4. Надходження (E);
5. Ліквідність (L);
6. Чутливість до ринкового ризику (S).

Спробуємо застосувати дану методологію для моделювання оцінки фінансової стійкості ПриватБанку. Послідовно розглянемо визначення складових системи CAMELS.

1. Достатність капіталу (C).

Норматив достатності капіталу (H2) ПриватБанку згідно даних розширеної фінансової звітності (розділ «Управління капіталом») становив:

2014 рік – 11,18%;

2015 рік – 10,7%;

2016 рік – 2,1%;

2017 рік – 17,36%;

2018 рік – 17,46%.

Станом на 31 грудня 2018 року, відповідно до існуючих вимог до капіталу, встановлених Національним банком України, банки повинні утримувати коефіцієнт достатності капіталу на рівні не менше 10% від суми активів, зважених з урахуванням ризику, розрахованих згідно з вимогами НБУ.

Як бачимо останні показники достатності капіталу повністю виконують норматив, більш того, вони вищі від мінімального рівня та мають тенденцію до зростання. Зважаючи на це, а також враховуючи виконання інших вимог Положення, таких як: стабільний та високий рівень надходжень, що гарантує прибуткову діяльність; ефективно врегульований процес зростання капіталу та інші - в компоненті «Достатність капіталу» банк заслуговує рейтингової оцінки «1».

2. Якість активів (А).

Оцінка якості активів пов'язана з існуванням реального ризику, що існує в процесі активних банківських операцій. Чим більший ризик, тим нижче якість активів.

Визначимо якість активів ПриватБанку за формулою 5.1:

$$A_{як} = \frac{CP}{K} * 100\%, \% \quad (5.1)$$

де $A_{як}$ – якість активів, %;

CP – сукупний ризик активів (в даному в розрахунку використані резерви відповідних активів), млн. грн.;

К – капітал, млн. грн.

$$\text{Аяк}^{2014} = \frac{523 + 805 + 1445}{24497} * 100 = 11,3\%$$

$$\text{Аяк}^{2015} = \frac{506 + 1421 + 1448}{27510} * 100 = 12,3\%$$

$$\text{Аяк}^{2016} = \frac{805 + 1619}{-26348} * 100 = -9,2\%$$

$$\text{Аяк}^{2017} = \frac{769 + 6211}{23619} * 100 = 29,5\%$$

$$\text{Аяк}^{2018} = \frac{687 + 6211}{31464} * 100 = 21,9\%$$

В даному випадку для рейтингової оцінки банку можна використати таку шкалу:

- якщо АК менше 5 % — 1 (сильний),
- 5-15 % - 2 (задовільний),
- 15-30 % - 3 (посередній),
- 30-50 % - 4 (граничний),
- більше 50 % - 5 (незадовільний).

Як бачимо останніми роками показник якості активів ПриватБанку знизився, хоча в 2018 року спостерігається деяке покращення. Тим не менш, за компонентою «Якість активів» банк отримає рейтингову оцінку «3».

3. Надходження (E).

Рівень надходжень розраховують за формулою 5.2:

$$\text{РН} = \frac{\text{ЧП}}{\text{А}} * 100\%, \quad (5.2)$$

де ЧП – чистий прибуток, млн. грн.

$$PH^{2014} = \frac{48}{212813} * 100 = 0,02\%$$

$$PH^{2015} = \frac{238}{231101} * 100 = 0,1\%$$

$$PH^{2016} = \frac{-176814}{179761} * 100 = -98,4\%$$

$$PH^{2017} = \frac{378}{253675} * 100 = 0,2\%$$

$$PH^{2018} = \frac{12798}{278048} * 100 = 4,6\%$$

Рейтингову оцінку в даному випадку встановлюють залежно від рівня надходжень. Останній визначають за наступною шкалою:

- більше 1 % — 1 (сильний),
- 0,75—1,0 % — 2 (задовільний),
- 0,50—0,75 % — 3 (посередній),
- 0,25—0,5 % — 4 (граничний),
- менше 0,25 % або чисті збитки — 5 (незадовільний).

На основі наведених розрахунків ми бачимо, що рівень надходжень протягом досліджуваного має значні розбіжності. Від значних збитків у 2016 р. до високих показників у 2018 р.

Враховуючи високі показники аналізованого показника в 2018 році з одного боку, але зважаючи на його значну недостатність в минулі роки, ми вважаємо, що за компонентою «Надходження» ПриватБанк має отримати рейтингову оцінку «2».

4. Ліквідність (L).

Мета аналізу показника ліквідності - з'ясувати спроможності банку відповідати за своїми зобов'язаннями в установленій термін і без втрат.

В процесі аналізу ліквідності перевіряють виконання встановлених показників і нормативів ліквідності.

Розглянемо показники ліквідності ПАТ КБ «ПриватБанк» відображенні

в його звітності.

Норматив миттєвої ліквідності (Н4) (встановлене НБУ значення нормативу не менше 30%):

- 2017 рік – 32,47%;
- 2018 рік – 43,46%.

Норматив поточної ліквідності (Н5) (встановлене НБУ значення нормативу не менше 40%):

- 2017 рік – 141,98%;
- 2018 рік – 155,54%.

Норматив короткострокової ліквідності (Н6) (встановлене НБУ значення нормативу не менше 60%):

- 2017 рік – 97.74%;
- 2018 рік – 99.76%.

Як бачимо з наведених даних, показники ліквідності ПриватБанку значно перевищують встановлені НБУ мінімальні норми у всіх випадках. Відповідно за компонентою «Ліквідність» ПриватБанк відповідає рейтингові оцінці «1».

5. Чутливість до ринкового ризику (S).

В контексті даної компоненти варто відмітити, що ПриватБанком виконуються основні вимоги Положення про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS. А саме:

- низька чутливість надходжень банку або економічної вартості його капіталу до несприятливих змін процентних ставок;
- наявність внутрішньобанківські положень та процедур управління ринковим ризиком;
- наявність системи вимірювання ринкових ризиків;
- наявність ефективної системи внутрішнього контролю;
- регулярний внутрішній аудит тощо.

Зважаючи на це за компонентою «Чутливість до ринкового ризику» ПриватБанк заслуговує рейтингової оцінки «1».

6. Менеджмент (М).

Менеджмент в методиці CAMEL (S) оцінюється в останню чергу, тому що якість управління банку безпосередньо пов'язано з оцінкою вищенаведених показників. Даний чинник пов'язаний з оцінкою неформалізованих критеріїв діяльності банку (компетентність, дотримання правил ведення банківської діяльності тощо).

Зважаючи на те, що протягом 2017-2018 року адміністрації банку вдалось вивести ПриватБанк з кризи, в якій була банківська установа в 2016 році. Нормалізувати і привести у відповідність з нормативами всі показники діяльності банку. Дана компонента варта рейтингової оцінки «1».

Визначення сукупного рейтингу банку

Сукупний рейтинг визначається на підставі рейтингових оцінок за кожним із шести компонентів за п'ятибальною шкалою. Визначення сукупного рейтингу має бути добре обґрунтованим і враховувати всі основні фактори, що відображені при отриманні рейтингових оцінок за всіма компонентами.

В нашому випадку оцінки мають наступне значення за кожною із компонент:

1. Достатність капіталу (С) - 1;
2. Якість активів (А) - 3;
3. Менеджмент (М) - 1;
4. Надходження (Е) - 2;
5. Ліквідність (L) - 1;
6. Чутливість до ринкового ризику (S) - 1.

Середнє значення, а, відповідно, і рейтинг фінансової стійкості ПриватБанку за системою CAMELS буде становити «2». Згідно Положення

НБУ «Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS»: банки, що отримали комплексну рейтингову оцінку «1» або «2», є надійними за всіма показниками, здатними протистояти більшості економічних спадів (крім надзвичайних), вважаються стабільними і такими, що мають кваліфіковане керівництво.

5.2. Моделювання оцінки фінансової стійкості банку за критерієм Кромонава

Методика за критерієм Кромонава ґрунтується на застосуванні індексного методу. Вона доволі повно відображає фінансово-економічні аспекти функціонування комерційних банків. Згідно з методикою Кромонава рейтингова оцінка діяльності банківських установ проводиться поетапно.

1. На першому етапі на основі даних балансу ПриватБанку визначимо його абсолютні параметри станом на 2018 рік:

- параметри зобов'язань – 246584 млн. грн.;
- параметри капіталу – 31464 млн. грн.;
- параметри активів 278048 млн. грн..

2. На другому етапі розраховуємо наступні коефіцієнти.

Генеральний коефіцієнт надійності (див. формулу 5.3):

$$K_1 = \frac{BK}{A}, \quad (5.3)$$

де, BK – власний капітал, млн. грн.;

A – активи, млн. грн..

$$K_1^{2018} = \frac{206060}{278048} = 0,74$$

Коефіцієнт миттєвої ліквідності. Як ми вже зазначали даний коефіцієнт становить:

$$K_2^{2018} = 43,46\% = 0,43$$

Крос-коефіцієнт (див. формулу 5.4):

$$K_3 = \frac{З}{A}, \quad (5.4)$$

де, З – сумарні зобов'язання, млн. грн.

$$K_3^{2018} = \frac{246584}{278048} = 0,89$$

Генеральний коефіцієнт ліквідності (див. формулу 5.5):

$$K_4 = \frac{ЛА+ЗК}{З}, \quad (5.5)$$

де ЛА – ліквідні активи, які включають грошові кошти в касі, на кореспондентських рахунках в інших банках, а також в резервах НБУ, млн. грн;

ЗК- захищений капітал, млн. грн;

З – зобов'язання, млн. грн.

$$K_4^{2018} = \frac{27360+3793}{2465844} = 0,01$$

Коефіцієнт захищеності (див. формулу 5.6):

$$K_5 = \frac{ЗК}{К}, \quad (5.6)$$

де ЗК – захищений капітал, який містить основні засоби банку, активні залишки групи рахунків капітальних вкладень та дорогоцінні метали, млн.грн.

$$K_5^{2018} = \frac{3793}{31464} = 0,12$$

Коефіцієнт фондової капіталізації (див. формулу 5.6):

$$K_6 = \frac{К}{СК}, \quad (5.6)$$

де СК – статутний капітал, млн. грн.

$$K_6^{2018} = \frac{31464}{206060} = 0,15$$

3. Наступним етапом є розрахунок поточного індексу надійності.

Комплексна (узагальнена) рейтингова оцінка фінансового стану банків за методикою Кромонава визначається з урахуванням «вагомості» кожного коефіцієнта, яка встановлена на такому рівні:

- K1 – 45%,
- K2 – 20%,
- K3 – 10%,
- K4 – 15%,
- K5 – 5%,

- К6 – 5%.

Кінцева формула визначення рівня фінансового стану за даною методикою виглядає так (див. формулу 5.7).

$$N = 45 k_1 + 20 k_2 + 10 k_3 / 3 + 15 k_4 + 5 k_5 + 5 k_6 / 3 \quad (5.7)$$

Якщо отримане сумарне значення за методикою Кромонава становить вище 40-50 балів, такий банк необхідно вважати достатньо надійним, а якщо нижче 25-30 балів, то надійність банку є сумнівною.

Розрахуємо даний показник для нашого випадку:

$$N = 45 * 0,74 + 20 * 0,43 + 10 * 0,89 / 3 + 15 * 0,01 + 5 * 0,12 + 5 * 0,15 / 3 = 46$$

Отже, відповідно до методики Кромонава ПриватБанк має достатню фінансову стійкість і його можна вважати достатньо надійним.

Висновки до розділу 5

В даному розділі ми здійснили моделювання оцінки фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» з використанням двох методик.

Перша - система CAMELS.

Постановою Правління НБУ № 171 від 8 травня 2002 р. затверджено Положення про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS.

Згідно наших розрахунків рейтинг фінансової стійкості ПриватБанку за системою CAMELS становив «2». А банки, що отримали комплексну рейтингову оцінку «1» або «2», є надійними за всіма показниками, здатними протистояти більшості економічних спадів (крім надзвичайних), вважаються стабільними і такими, що мають кваліфіковане керівництво.

Інший підхід до моделювання оцінки фінансової стійкості досліджуваного банку базувався на методиці за критерієм Кромонава. Вона ґрунтується на застосуванні індексного методу та доволі повно відображає фінансово-економічні аспекти функціонування комерційних банків.

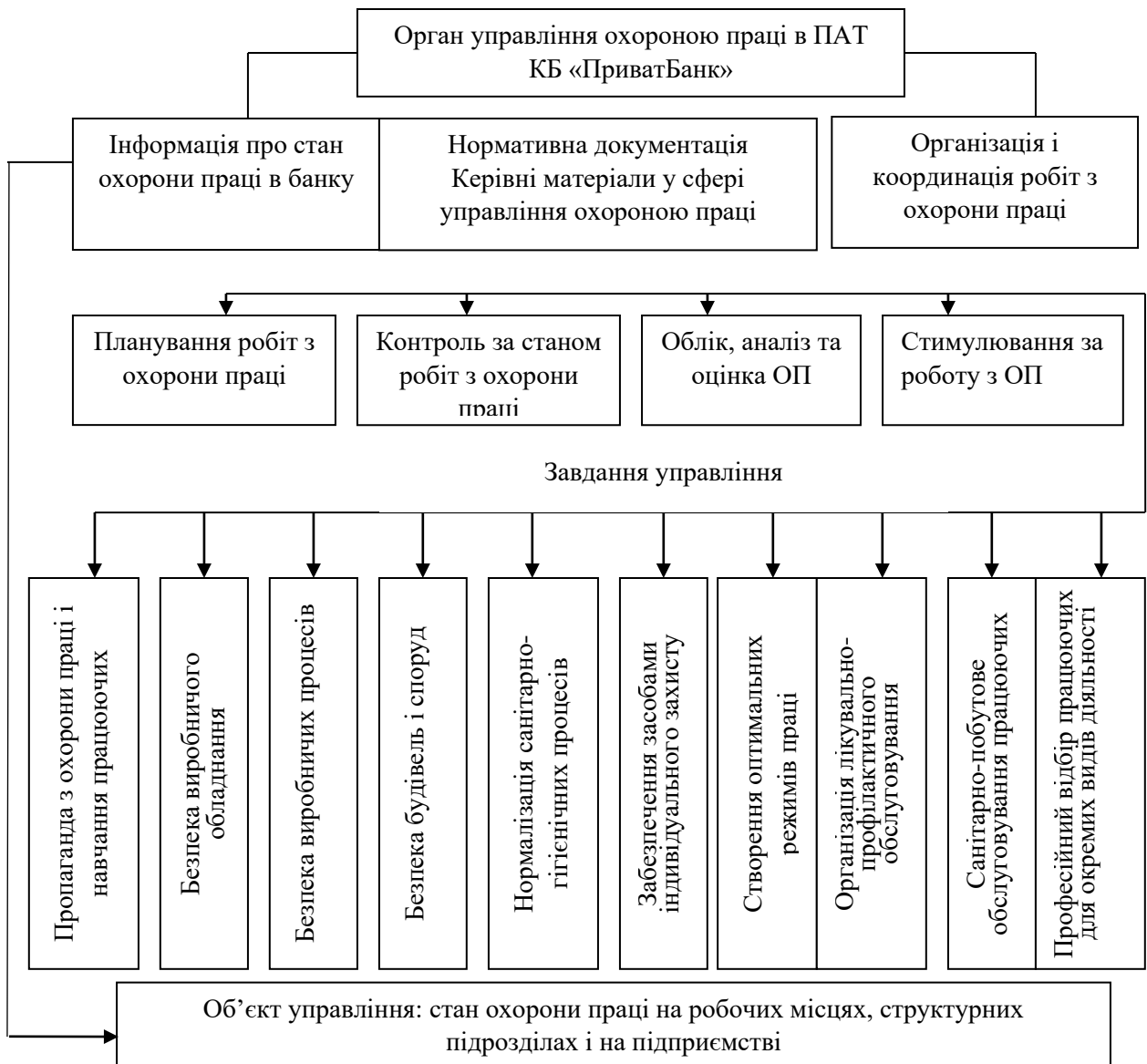
Згідно наших розрахунків, на основі даних ПриватБанку за 2018 рік, показник фінансової стійкості за методикою Кромонава становив 46, що відповідає рівню надійного банку та достатній фінансовій стійкості.

РОЗДІЛ 6

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

6.1. Охорона праці в ПАТ КБ «ПриватБанк»

В організації охорони праці в ПАТ КБ «ПриватБанк» беруть участь директор підприємства, керівники окремих структурних підрозділів та служб, профспілковий орган. Загальну схему управління охороною праці в ПАТ КБ «ПриватБанк» представимо на рисунку 6.1.

Рисунок 6.1. Система управління охороною праці підприємства в ПАТ КБ «ПриватБанк»

Основним завданням з питань організації охорони праці на підприємстві в ПАТ КБ «ПриватБанк» є створення здорових і безпечних умов праці. Цього досягається реалізувавши комплекс заходів:

- навчанням всіх працюючих на підприємстві, перевіркою їх знань та пропагандою охорони праці;
- розробкою і виконанням комплексних (перспективних), річних та оперативних планових заходів з охорони праці;
- оперативним контролем стану охорони праці на підприємстві і негайним усуненням шкідливостей та небезпек, виявлених на робочих місцях;
- проведенням паспортизації санітарно-технічного стану виробничих приміщень, технологічного обладнання та окремих робочих місць;
- впровадженням заходів морального і матеріального заохочення за зразковий стан охорони праці на робочому місці, ділянці, структурному підрозділі;
- забезпеченням усіх працюючих необхідними захисними засобами згідно з існуючими нормами.

Виконання цих заходів здійснюється на основі новітніх досягнень науки та передового досвіду, включаючи технічні засоби інформатики, спеціальні засоби сигналізації, блокування та ін.

Згідно з Законом України «Про охорону праці» в ПАТ КБ «ПриватБанк» створено службу з охорони праці, яка підпорядкована безпосередньо керівнику. Згідно статті 23 Закону, функції цієї служби виконує інженер з охорони праці, який пройшов перевірку знань з охорони праці.

Спеціалісти служби охорони праці ПАТ КБ «ПриватБанк» у разі виявлення порушень охорони праці мають право:

- видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці;
- вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимог нормативно-правових актів з охорони праці;
- зупиняти роботу виробництва, дільниці, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працівників;
- надсилати роботодавцю подання про притягнення до відповідальності працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці.

Досліджуючи фінансування заходів охорони праці в ПАТ КБ «ПриватБанк» слід відмітити, що на дані заходи спрямовується 0,5% від загального фонду оплати праці підприємства нарахованого у попередньому періоді (таблиця 6.1).

Таблиця 6.1

Фінансування заходів охорони праці в ПАТ КБ «ПриватБанк» за період 2014-2018 рр.*

Показники	Роки					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Обсяг фонду оплати праці тис. грн.	51000	5000	102000	114000	76000	-

Сума фінансування (0,5% від фонду оплати праці за попередній рік) тис. грн.	-	255	25	510	570	380
Абсолютне відхилення (від попереднього року), тис. грн.	-	-	-230	485	60	-190

*Розраховано автором на основі аналізу фінансової звітності ПАТ КБ «ПриватБанк»

Механізм управління охороною праці в ПАТ КБ «ПриватБанк» передбачати формування мікроклімату на підприємстві.

Відхилення від норм мікроклімату на робочому місці негативно впливає на організм людини, що в свою чергу веде до погіршення стану здоров'я та часткової або повної втрати працездатності.

Величини показників мікроклімату у приміщеннях (таблиця 6.2) повинні відповідати нормам, зазначеним у ГОСТ 12.1.005-88 і ДСН 3.3.6.042-99. Норми мікроклімату ґрунтуються на приведених в ГОСТ 12.1.005-88 «Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до повітря робочої зони» та ДНАОП 0.03.-3.15-86 «Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень №4088-86 та ДСН 3.3.6.042-99».

Таблиця 6.2

**Нормовані параметри мікроклімату для приміщень підприємства
ТОВ «Ватра-Укр»з ВДТ та ПЕОМ**

Пора року	Категорія робіт згідно з ГОСТ 12.1-005-88	Температура повітря, град. С	Відносна вологість повітря, %	Швидкість руху повітря, м/с
		оптимальна	оптимальна	оптимальна
Холодна	легка-1 а	22 – 24	40 – 60	0,1
	легка-1 б	21 – 23	40 – 60	0,1
Тепла	легка-1 а	23 – 25	40 – 60	0,1

	легка-1 б	22 – 24	40 – 60	0,2
--	-----------	---------	---------	-----

Для підтримки допустимих значень мікроклімату та концентрації позитивних та негативних іонів в офісі передбачено установки (прилади) зволоження (штучної іонізації) та кондиціонування повітря в ПАТ КБ «ПриватБанк».

Для удосконалення системи охорони праці в ПАТ КБ «ПриватБанк» роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

З цією метою роботодавець слід забезпечувати функціонування системи управління охороною праці в ПАТ КБ «ПриватБанк», а саме: створити відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання; розробити за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці; забезпечити виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються; впровадити прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо; забезпечити належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом; забезпечити усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин; організувати проведення аудиту охорони праці,

лабораторних досліджень, умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони тощо.

6.2. Виявлення за допомогою психологічних та соціальних методів та нейтралізація чинників, що сприяють виникненню соціально-психологічної напруги

Кодекс цивільного захисту України трактує необхідність запобігання або зменшення ступеня негативного впливу на населення та своєчасне надання ефективної психологічної допомоги шляхом здійснення таких заходів:

- планування діяльності та використання існуючих сил та засобів підрозділів психологічного забезпечення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань цивільного захисту;
- своєчасне застосування психопрофілактичних методів;
- виявлення за допомогою психологічних та соціальних методів чинників, що сприяють виникненню соціально-психологічної напруги;
- використання сучасних технологій психологічного впливу для нейтралізації негативного впливу на населення.

У Кодексі цивільного захисту України мова йдеться про те, що серед інших прав громадяни мають право на соціально-психологічну підтримку та медичну допомогу, на медико-реабілітаційне відновлення у разі отримання психологічної травми, а далі закон наголошує на обов'язковості реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію психосоціальних наслідків НС.

І це дуже прогресивно. Справа в тому, що психологічна травма надає непоправної шкоди здоров'ю. Наслідки психологічної травми жахливі: це

різноманітні фобії (страх перед замкненим простором, фобія втрати, фобія ізоляції), це тривожні стани, стреси.

Діти, що пройшли через страшні випробування швидше дорослішають, перестають радіти, змінюють ставлення до іграшок, вони навіть зовні виглядають, як старі. Але найстрашніше те, що психологічні травми внаслідок надзвичайних ситуацій призводять до суїциду. Майже у всіх країнах суїцид займає третє місце в числі смертельних випадків внаслідок надзвичайних ситуацій. 1-е місце загибель внаслідок самої надзвичайної ситуації, 2-е місце - смертні випадки від отриманих травм, 3-є місце - самогубства.

Внаслідок того, що людина стала жертвою або свідком надзвичайної ситуації у неї виникає психологічна травма, котра призводить до самих різноманітних наслідків:

- порушення на рівні організму (постійні головні болі, порушення діяльності серцево-судинної, шлункової системи та інше),
- на емоційному рівні (з'являється роздратованість, агресивність);
- на особистому рівні (втрата інтересу до життя, навчання, роботи, інтимних стосунків);
- на рівні поведінки (неадекватність, алкоголізм, наркоманія, замкненість) Причому ці зміни стосуються не тільки тих людей, що потрапили у травмуючу ситуацію, але й тих хто їх оточує: батьків, дітей, друзів, родичів, які спостерігають біль близької людини, але виявляються нездатними їй допомогти.

Досить небезпечною для життя людей є масова паніка - масовий неусвідомлений жах перед реальною або надуманою загрозою. Паніка зростає внаслідок взаємного зараження та небезпечна тим, що блокує здатність реального сприйняття та раціонального мислення. А сигналом, поштовхом для масової паніки може слугувати поведінка людей з активно-

панічною реакцією на надзвичайні обставини. Такі люди втрачають здатність реально сприймати події, стають збудженими, занадто рухливими, схожими на тварин, що загнані в пастку. Таких людей необхідно терміново ізолювати, заспокоїти, щоб не провокувати масову паніку. Тому і рекомендується у таких випадках одразу надати істеричним людям допомогу, нейтралізувавши прояви істерики.

Головними практичними завданнями психологічного забезпечення заходів цивільної оборони є: надання населенню реальної та всебічної інформації; створення нормального психологічного клімату в районах надзвичайних ситуацій; участь у розв'язанні соціальних потреб населення, котре знаходиться в зонах ураження, впливу факторів надзвичайних ситуацій.

6.3. Інженерні заходи захисту персоналу та населення під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного походження

Забезпечення техногенної безпеки на об'єктах здійснюється на випадок:

- наявності будівель та споруд з порушенням умов експлуатації;
- наявності об'єктів з критичним станом виробничих фондів та порушенням умов експлуатації;
- можливості впливу сторонніх (зовнішніх) факторів (природних, терористичних, соціальних тощо) на діяльність та безпеку об'єкта;
- виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру (порушення умов експлуатації) на небезпечних об'єктах, ядерних установках.

Під час проектування і експлуатації споруд та інших об'єктів господарювання, наслідки діяльності яких можуть шкідливо вплинути на

безпеку населення та довкілля, обов'язково розробляються і здійснюються заходи інженерного захисту з метою запобігання виникненню надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру.

Заходи інженерного захисту населення і території повинні передбачати:

- врахування під час розроблення генеральних планів забудови населених пунктів і ведення містобудування можливих проявів у окремих регіонах та на окремих територіях небезпечних і катастрофічних явищ;
- раціональне розміщення об'єктів підвищеної небезпеки з урахуванням можливих наслідків їх діяльності у разі виникнення аварій для безпеки населення і довкілля;
- спорудження будинків, будівель, споруд, інженерних мереж і транспортних комунікацій із заданими рівнями безпеки та надійності;
- розроблення і здійснення заходів безаварійного функціонування об'єктів підвищеної небезпеки;
- створення комплексної схеми захисту населених пунктів та об'єктів господарювання від небезпечних природних процесів;
- розроблення і здійснення регіональних та місцевих планів запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- організацію будівництва протизсувних, протиповеневих, протиселевих, протилавинних, протиерозійних та інших інженерних споруд спеціального призначення;
- реалізацію заходів санітарної охорони території.

Суб'єкти господарювання у випадках, визначених Кодексом, забезпечують техногенну безпеку шляхом:

- виконання вимог Кодексу, цих Правил, норм і стандартів стосовно забезпечення техногенної безпеки, а також приписів, розпоряджень і постанов, що відповідно до законодавства видаються посадовими особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту;
- розроблення організаційно-розпорядчих документів щодо забезпечення
- організації розроблення інженерно-технічних заходів цивільного захисту під час будівництва (реконструкції, технічного переоснащення) на об'єктах, включених до переліку об'єктів, що належать суб'єктам господарювання, проектування яких здійснюється з урахуванням вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 січня 2014 року № 6;
- навчання працівників порядку укриття в захисних спорудах цивільного захисту та навчання персоналу з обслуговування захисних споруд цивільного захисту їх утриманню відповідно до Вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09 липня 2018 року № 579, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 30 липня 2018 року за № 879/32331;
- проведення об'єктових тренувань і навчань з питань цивільного захисту з урахуванням вимог техногенної безпеки.

Висновки до розділу 6

Згідно з Законом України «Про охорону праці» в ПАТ КБ «ПриватБанк» створено службу з охорони праці, яка підпорядкована безпосередньо керівнику. Згідно статті 23 Закону, функції цієї служби виконує інженер з охорони праці, який пройшов перевірку знань з охорони праці.

Досліджуючи фінансування заходів охорони праці в ПАТ КБ «ПриватБанк» слід відмітити, що на дані заходи спрямовується 0,5% від загального фонду оплати праці підприємства нарахованого у попередньому періоді.

У законі Кодексі цивільного захисту України мова йдеться про те, що серед інших прав громадяни мають право на соціально-психологічну підтримку та медичну допомогу, на медико-реабілітаційне відновлення у разі отримання психологічної травми, а далі закон наголошує на обов'язковості реалізації заходів, спрямованих на мінімалізацію психосоціальних наслідків НС.

Під час проектування і експлуатації споруд та інших об'єктів господарювання, наслідки діяльності яких можуть шкідливо вплинути на безпеку населення та довкілля, обов'язково розробляються і здійснюються заходи інженерного захисту з метою запобігання виникненню надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру.

ВИСНОВОКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження системи оцінювання антикризової фінансової стійкості банківських установ на прикладі ПАТ КБ «ПриватБанк» дозволило нам зробити наступні висновки:

ПриватБанк, поряд з іншими державними банками, займав домінуючу позицію на ринку в 2018 році: сукупна частка державних банків становила 54,7% та 63,4% за чистими активами та депозитами населення відповідно. Одним із основних каталізаторів росту чистих активів банківської системи у 2018 році був приріст високоліквідних активів (+48 млрд. грн). Кредитний портфель банківської системи виріс на +33 млрд грн: +11 млрд грн приріст кредитного портфелю юридичних осіб, + 22 млрд грн приріст кредитного портфелю фізичних осіб.

З метою ефективного управління ризиками у ПриватБанку створена та діє система управління ризиками, що передбачає розподіл обов'язків, прав та відповідальності між структурними підрозділами і органами управління. Крім того, дана система передбачає відокремлення процесів оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками, виявлення та оцінки ризиків від процесу прийняття ризиків.

З розрахованих для ПриватБанку коефіцієнтів видно, що коефіцієнт надійності (співвідношення капіталу банку і залучених коштів) за мінімально допустимого значення не менше 5% протягом розглянутого періоду становив 10-13%.

Таким чином, банк має добру забезпеченість власним капіталом, а, відповідно, й високу надійність. ПриватБанк досяг того рівня, за якого не залежить від непередбачуваних обставин у залученні вільних коштів, бо має вдосталь своїх, які можна розміщувати в кредити господарюючим суб'єктам, фізичним особам та в інвестиції.

Винятком став 2016 рік, коли даний коефіцієнт різко знизився, отримавши мінусове значення. Це пов'язано з процесом націоналізації банку.

Коефіцієнт фінансового важеля при максимально допустимому значенні 1:20, становив 2014-2018 рр. від 1:7,69 у 2014 році, до 1 : 9,74 у 2017 р.. Це свідчить про те, що банк має високу активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку для здійснення своєї діяльності.

Знову ж таки, винятком став 2016 рік, коли даний коефіцієнт мав від'ємне значення, що було пов'язане з глибокою кризою в банку та процесом його націоналізації.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів за аналізований період коливався в межах 0,09-0,12 (знову ж таки виняток у 2016 р. (-0,15)).

Що стосується коефіцієнта мультиплікатора капіталу, який характеризує ступінь покриття активів акціонерним капіталом, то за оптимального співвідношенні 12—15разів він у ПриватБанку перебував в цих межах лише в 2015 році. В 2016 зазнав різкого зниження до 3,6, а у 2017 р. до 1,2. Деяке зростання відбулось у 2018 році – до 1,4.

Сучасна вітчизняна модель корпоративного управління в банках базується на німецькій та англо-американській моделях та характеризується дворівневою системою органів управління.

Важливим елементом корпоративного управління банком в контексті забезпечення його фінансової стійкості виступає система внутрішнього контролю. Вона повинна охоплювати всі етапи діяльності ПриватБанку.

Крім того, зазначимо, що ПриватБанку необхідно запроваджувати комплаєнс-функцію відповідно до вимог законів та нормативних актів НБУ, а також кращих міжнародних практик.

Комплаєнс це дотримання норм регулюючих вказівок саморегульованих галузевих та загальноприйнятних банківських стандартів

та кодексу поведінки (етики) у питаннях, що стосуються дотримання належної поведінки на ринку, управління конфліктами інтересів, вирішення таких питань, як: розслідування корупційної та шахрайської поведінки; запобігання відмиванню грошей; фінансування тероризму.

Сучасний етап розвитку міжнародної банківської діяльності сповнений протиріч. З одного боку, фінансова глобалізація дала значний поштовх для розвитку міжнародного співробітництва банківських установ, з іншого - стала локомотивом глибшої глобалізації світової економіки.

Вирішенню проблем надійності банківських систем шляхом вироблення стандартів у сфері банківського нагляду, а також зближення національних підходів до регулювання банківської діяльності служить, створений в 1974 р керуючими центральних банків країн «групи десяти», Базельський комітет з банківського нагляду (БКБН). Комітет вже виробив набір уніфікованих постулатів і стандартів «Базель-1», «Базель-2» та «Базель-3».

Останній стандарт прийнятий в кінці 2010 р на саміті «двадцятки» провідних держав світу в Сеулі. Перехід на даний стандарт тривав з 2012 по 2019 рр.

В загальному Базель-3 призвів до зростання надійності та фінансової стійкості світової банківської системи з одного боку, з іншого до скорочення рентабельності капіталу.

На початок 2019 року чисті активи українських банків зменшилися до 1.34 трлн грн. Причина такої ситуації, на думку фахівців, полягає в сезонному скороченні кредитів суб'єктам господарювання на 21.5 млрд грн та зміцненні гривні.

У річному обчисленні кошти фізичних осіб, що розміщувались у банківських установах у національній валюті зросли на 15.0%. Такі темпи приросту спостерігаються протягом 2018-2017 рр.

На початок 2019 року чистий прибуток банківського сектору зріс у півтора рази і склав у грошовому еквіваленті 12.9 млрд грн. Як наслідок загальна кількість збиткових банківських установ скоротилася з 13 у 2018 році до 8.

В даному розділі ми здійснили моделювання оцінки фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» з використанням двох методик.

Преша - система CAMELS.

Згідно наших розрахунків рейтинг фінансової стійкості ПриватБанку за системою CAMELS становив «2». А банки, що отримали комплексну рейтингову оцінку «1» або «2», є надійними за всіма показниками.

Інший підхід до моделювання оцінки фінансової стійкості досліджуваного банку базувався на методиці за критерієм Кромона. Вона ґрунтується на застосуванні індексного методу та доволі повно відображає фінансово-економічні аспекти функціонування комерційних банків.

Згідно наших розрахунків, на основі даних ПриватБанку за 2018 рік, показник фінансової стійкості за методикою Кромона становив 46, що відповідає рівню надійного банку та достатній фінансовій стійкості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабкіна І. Досвід зарубіжних країн щодо рейтингової оцінки діяльності банків [Текст] / І. Бабкіна // Вісник НБУ. –2010. – № 12. – С. 31–33.
2. Базель II: Міжнародна конвергенція вимірювання капіталу і стандартів капіталу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org>.
3. Базель III: Глобальна нормативна база для фінансово стійких банків і банківських систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org>.
4. Банковское дело [Текст]: Учебное пособие для вузов / Под ред. проф. А.М. Тавасиева. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 863 с.
5. Бевз Олександр. Реформа корпоративного управління в банках / О. Бевз. – Національний банк України, 2018. – 21 с.
6. Бураковский И.В. Мировая экономика: глобальный финансовый кризис [Текст] / И.В. Бураковский, А.В. Плотников. – Харьков: Фолио, 2010. – 415 с.
7. Владичин У. Достатність регулятивного капіталу у вітчизняному та іноземному банківництві Україні // Формування ринкової економіки в Україні. 2009. – №19. – С. 523–529.
8. Вовк В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи / В. Я. Вовк, Ю. В. Дмитрик // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 2. – С. 41–44.
9. Герасимова Е.Б. Феноменология анализа финансовой устойчивости кредитной организации [Текст]. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 392с.
10. Глушко О. В. Фінансова стійкість як категорійне поняття [Текст] /

О. В. Глушко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21.18. – С. 171 – 175.

11. Головка В. Система національних рахунків України: вчора, сьогодні, завтра [Текст] / В. Головка // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 4. С. 3–6.

12. Данилюк. М. О. Фінансовий менеджмент [Текст]: навч. посібник / М. О. Данилюк, В. І. Савич. – К. : ЦНЛ, 2004. – 204 с.

13. Джулай В. О. Чинники виникнення системних банківських криз у контексті фінансової глобалізації / В. О. Джулай // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2009. – № 25. – С. 158–165.

14. Довгань Ж. М. «Базель III» у забезпеченні фінансової стійкості банківської системи [Текст] / Ж. М. Довгань // Вісник УБС НБУ. – 2011. – № 1. – С. 224 – 229.

15. Дубков С. Стресс-тестирование - инструмент оценки банковских рисков / Дубков С. // Банкаускі веснік, Май 2008.- с.17-23. Режим доступу на: <http://www.nbrb.by/bv/arch/Stat /2008/414.pdf>

16. Єфремова Н. Ф. Фінансова стійкість сучасного комерційного банку та її основні елементи [Текст] / Н. Ф. Єфремова, О. В. Золотарьова, Ж. О. Грозан // Економічний простір. – 2011. – № 52/1. – С. 149 – 158.

17. Жарій Я.А. Особливості управління діяльністю комерційного банку в умовах фінансової кризи / Я. А. Жарій // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2009. – №35. – С. 53–63.

18. Живалов В.Н. Финансовая система России: эффективность и устойчивость коммерческих банков. – М.: ОАО прИздательство «Экономика», 1999. – 263 с.

19. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі: Загальні вимоги.: Навчальний посібник / Д.В. Зеркалов. – К.: «Основа». 2011. – 551 с.

20. Ильясов С.М. О сущности и основных факторах устойчивости банковской системы / С.М. Ильясов // Деньги и кредит. – 2006. – № 2. – С.45-49.

21. Інструкція НБУ «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 26.10.2001 №841/6032 // Режим доступу на: <http://zakon.rada.gov.ua/>

22. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: затверджена постановою Правління НБУ від 28 серпня 2001 року №368 [Електронний ресурс] / Законодавство України – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

23. Касаева Л.Д. Модельный мониторинг экономического состояния банка (на материалах Национального банка Карачаево-Черкесской республики ЦБРФ) [Текст]: Автореф. дис... канд. экон. наук / Черкесский государственный университет. – Черкесск, 2002. – 49 с.

24. Каурова Н.Н. Макропруденциальное регулирование финансовых рынков [Текст] / Н.Н. Каурова // Финансовый журнал. – 2012. – №1. – С. 5–18.

25. Коваленко В.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи [Текст]/ В. В. Коваленко, О. В. Крухмаль – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 198 с.

26. Коваленко В.В. Методичні підходи до настання банківської та валютної криз / В.В. Коваленко // Культура народів Причорномор'я. – 2010.– № 177. – С. 85-89.

27. Коваленко В.В. Місце діагностики в системі антикризового управління сучасними банками / Вікторія Коваленко, Єлизавета Чопікова [Електронний ресурс]: Економіка та суспільство. – 2016. – № 5. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>

28. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика [Текст]: монографія / В. В. Коваленко. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 228 с.

29. Коваль В.М. Надійність і стійкість комерційних банків [Текст]: оцінка та регулювання: Автореф. дис... канд. екон. наук/ Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2001. – 17 с.

30. Крухмаль, О. В. Розробка рейтингової системи оцінки фінансової стійкості банків [Текст] / О. В. Крухмаль // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції в розвитку банківської системи». – Дніпропетровськ: Наука і освіта. – 2004. – Т.П. – С. 42-43.

31. Лисенко Р. С. Окремі аспекти вдосконалення системи оцінки і забезпечення системи фінансової стійкості банківської системи [Текст] / Р. С.Лисенко // Фінансовий простір.- № 1. - №(1) 2011. – С. 17-21.

32. Лукасевич И.Я. Совершенствование методов оценки надежности банков / И.Я. Лукасевич, Р.Е. Баранников// Бухгалтерия и банки. – 2002. – №9. – С. 30-38.

33. Масленченков Ю.С. Управление устойчивостью коммерческого банка [Текст]. –Бизнес и банк.– 1999.– №49. – С. 12-16.

34. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс] : затверджені правлінням Національного банку України від 15.03.2004 №104. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid==1078.14952.0>.

35. Методичні рекомендації щодо організації корпоративного управління в банках України // Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-18>

36. Науменкова С.В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури: Монографія. [Текст] / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко // К.: Ун-т банк. справи, Центр наук. дослідж.

НБУ, 2009. – 384 с.

37. Никитина Т.В. Банковский менеджмент [Текст]: учебное пособие. – СПб: Питер, 2012. – 160 с.

38. Огляд банківського сектору (травень 2019) національний банк України

https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=15727773&cat_id=36450

39. Олюнин Д.Ю. Методы оценки финансовой устойчивости коммерческого банка // Автореферат на соискание ученой степени кандидата экономических наук. – Санкт-Петербург, 2009. – 17 с.

40. Пацера М. М. Світова фінансова криза та її наслідки для банківської системи України [Текст] / М. М. Пацера // Вісник НБУ. – 2009. – № 1. – С. 28-33.

41. Положення “Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS” № 171 від 8.05.2002 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0171500-02>

42. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків: Закон України: прийнятий 15.02.2011 р. - № 3024-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

43. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Текст] Постанова НБУ від 28.08.2001 № 368 // Офіц. вісн. України від 19.10.2001. – 2001 р. – № 40. – 83 с.

44. Про затвердження Національної рейтингової шкали: Постанова Кабміну № 665 від 26.04.2007 р. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/>.

45. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

46. Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS: Постанова Правління НБУ № 171 від 08.05.2002 р., із змінами, внесеними 23.02.2005 р. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

47. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ №315 від 2.06.2009 р. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.

48. Пухов В. Факторы, влияющие на финансовую устойчивость коммерческого банка / В. Пухов // Вестник Института экономики Российской академии наук. – 2012. – №4. – С. 106-112.

49. Ребрик Ю. С. Діагностика кризи ліквідності банків на основі оцінювання компонентного складу їх ліквідності / Ю. С. Ребрик // Фінансовий простір. – 2015. - № 17. - С. 102-109.

50. Ребрик Ю. С. Особливості сучасних підходів до діагностики кризових явищ у банку / Ю. С. Ребрик // Формування ринкових відносин в Україні. - 2012. - № 12. - С. 117-122.

51. Силантьев М.С. Світова криза ліквідності та її наслідки для банківської системи України / М.С. Силантьев // Вісник університету банківської справи НБУ. – 2008. – №3. – С. 82–85.

52. Склеповий Є.В. Складові стійкості комерційного банку / Є.В. Склеповий // Фінанси України. – 2002. – № 5. – С.138-143.

53. Фетисов Г.Г. Устойчивость коммерческого банка и рейтинговые системы ее оценки [Текст]. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 217 с.

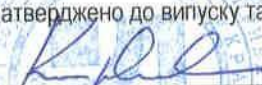
54. Хіміч Н. О. Управління ліквідністю комерційних банків України в умовах нестабільності фінансових ринків / Н. О. Хіміч // Регіональна економіка. – 2008. – № 3. – С. 76–83.

ДОДАТКИ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

	Прим.	31 грудня 2018	31 грудня 2017 (перераховано)	31 грудня 2016 (перераховано)
<i>У мільйонах українських гривень</i>				
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	27 360	25 296	30 159
Заборгованість банків		-	2 903	-
Кредити та аванси клієнтам	8	50 140	38 335	32 616
Інвестиційні цінні папери:				
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	86 244	-	-
- наявні для продажу	9	-	90 354	64 409
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	79 299	-	-
- утримуються до погашення	9	-	36 322	-
- за амортизованою собівартістю	9	14 538	-	-
Вбудовані похідні фінансові активи	9	-	34 336	27 044
Передоплата з поточного податку на прибуток	24	184	184	181
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	30	246
Інвестиційна нерухомість	10	3 340	3 648	691
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	11	3 793	3 326	3 409
Інші фінансові активи	12	2 743	2 940	2 639
Інші активи	13	8 899	8 815	9 585
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 361	7 069	8 782
Активи, утримувані для продажу		117	117	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		278 048	253 675	179 761
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Заборгованість перед НБУ	14	9 817	12 394	18 047
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	15	195	234	2 667
Кошти клієнтів	16	231 055	212 167	180 656
Випущені боргові цінні папери		2	2	2
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	136	150	138
Інші фінансові зобов'язання	17	2 247	1 688	1 932
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 132	3 292	2 545
Субординований борг		-	129	122
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		246 584	230 056	206 109
КАПІТАЛ				
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060	50 695
Емісійний дохід	19	23	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	19	-	-	111 591
Резерв переоцінки приміщень	11	687	769	805
Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів		(3 303)	(479)	521
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	9 934
Загальні резерви та інші фонди	19	6 211	6 211	1 619
Накопичений дефіцит		(190 388)	(201 139)	(201 536)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		31 464	23 619	(26 348)
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		278 048	253 675	179 761

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

 П. Крумханзл
 Голова Правління

 Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

 В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2018 рік	2017 рік (перераховано)
Процентні доходи	20	30 754	24 485
Процентні витрати	20	(14 002)	(18 374)
Чистий процентний дохід		16 752	6 111
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(6 089)	(7 379)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		10 663	(1 268)
Доходи за виплатами та комісійними	22	19 590	13 211
Витрати за виплатами та комісійними	22	(4 402)	(3 017)
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	9	-	3 491
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		1 983	1 084
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		1 145	(2 501)
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		3	-
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	(3 085)	-
(Збитки)/прибутки від оцінки приміщень та інвестиційної нерухомості		(553)	247
Зменшення корисності нематеріальних активів		-	(1)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(13)	(71)
Зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		-	(99)
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(13 988)	(12 194)
Інші доходи		1 457	1 530
Інші витрати		(11)	(15)
Прибуток до оподаткування		12 789	397
Кредит/(витрати) з податку на прибуток	24	9	(19)
Чистий прибуток за рік		12 798	378
Інші сукупні доходи/(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 872)	(1 000)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(3)	-
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Приміщення:			
- Переоцінка приміщень		2	(20)
- Податковий ефект		(1)	4
Інші сукупні витрати		(1 874)	(1 016)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ/(ВИТРАТ) ЗА РІК		10 924	(638)
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	17,39	0,90

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

 П. Крумханзл
 Голова Правління

 Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

 В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про зміни капіталу

У мільйонах українських гривень	Акціонерний капітал	Емісійний дохід отриманий але не зареєстрований нові акції	Внески у капітал, отримані за випуску, але не зареєстровані нові акції	Результат від операцій з акціонером	Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів	Резерв переоцінки прирощень	Загальні резерви та інші фонди	Накопичений дефіцит (перераховано)	Всього капіталу (перераховано)
Прим.	50 695	23	111 591	9 934	521	783	1 619	(176 048)	(882)
Залишок на 1 січня 2017 (як звітовано)									(25 466)
Вплив перерахунку						22			
Залишок на 1 січня 2017 (як перераховано)	50 695	23	111 591	9 934	521	805	1 619	(201 536)	(26 348)
Прибуток за рік (як перераховано)								378	378
Інші сукупні збитки за рік					(1 000)	(16)			(1 016)
Всього інших сукупних доходів/(збитків) за рік (як перераховано)					(1 000)	(16)		378	(638)
Рестрація акціонерного капіталу	155 365		(155 365)						
Збільшення акціонерного капіталу, профінансоване за рахунок державних облігацій			48 365						48 365
Результат від первісного вивання державних боргових цінних паперів, отриманих як внесок в акціонерний капітал			(4 591)	2 240			2 008	2 583	2 240
Інше зменшення акціонерного капіталу									
Переведення (амортизація) резерву переоцінки прирощень до нерозподіленого прибутку						(20)	2 584	(2 584)	
Переведення резервів									
Залишок на 31 грудня 2017 (як перераховано)	206 060	23		12 174	(479)	769	6 211	(201 139)	23 619
Вплив переходу на МСФЗ 9					(949)			(2 130)	(3 079)
Залишок на 1 січня 2018	206 060	23		12 174	(1 428)	769	6 211	(203 269)	20 540
Прибуток за рік								12 798	12 798
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік					(1 875)	1			(1 874)
Всього інших сукупних доходів/(збитків) за рік					(1 875)	1		12 798	10 924
Зміна у резервах переоцінки прирощень внаслідок:						(31)		31	
- рекласифікації прирощень до інших активів						(32)		32	
- вибуття прирощень									
- переведення (амортизація) резерву переоцінки прирощень до нерозподіленого прибутку						(20)		20	
Залишок за 31 грудня 2018	206 060	23		12 174	(3 303)	687	6 211	(190 388)	31 464

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

П. Криванзл
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

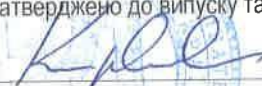
В. В. Яромленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про рух грошових коштів

У мільйонах українських гривень	Прим.	2018 рік	2017 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Процентні доходи отримані		29 791	20 865
Проценти сплачені		(14 163)	(18 475)
Виплати та комісійні отримані		19 590	13 211
Виплати та комісійні сплачені		(4 402)	(3 017)
Дохід отриманий від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		1 958	1 084
Сплачені витрати, пов'язані з персоналом		(5 727)	(4 547)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(7 487)	(5 386)
Інші доходи отримані		1 422	1 530
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		20 982	5 265
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте збільшення залишків обов'язкового резерву		(1)	(35)
Чисте зменшення/(збільшення) заборгованості банків		2 911	(2 768)
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтам		(13 515)	(10 387)
Чисте зменшення/(збільшення) інших фінансових активів		55	(217)
Чисте збільшення інших активів		(188)	(216)
Чисте (збільшення)/зменшення заборгованості перед НБУ		(1 500)	1 500
Чисте зменшення заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями		(24)	(2 380)
Чисте збільшення коштів клієнтів		20 911	25 109
Чисте збільшення/(зменшення) резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		512	(247)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		30 143	15 624
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		14	83
Придбання приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		(1 368)	(627)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		112	-
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		(24)	-
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		7 074	-
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(32 926)	-
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		4 305	-
Придбання інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		(3 519)	-
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів, утримуваних для продажу		-	1 400
Придбання інвестиційних цінних паперів для продажу		-	(10 788)
Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення		-	285
Придбання інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення		-	(4 440)
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(26 332)	(14 087)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Надходження коштів від кредиту рефінансування НБУ		-	15 701
Погашення заборгованості перед НБУ		(1 000)	(22 876)
Погашення субординованого боргу		(134)	-
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	32	(1 134)	(7 175)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		(506)	486
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(15)	-
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		2 156	(5 152)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		23 521	28 673
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	7	25 677	23 521

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

 П. Крумханзл
 Голова Правління

 Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

 В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2017 р.	31 грудня 2016 р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	25 296	30 159
Заборгованість банків	8	4 516	2 410
Кредити та аванси клієнтам	9	38 335	43 583
Вбудовані похідні фінансові активи	10, 11	34 336	27 044
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	10	90 354	64 409
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	11	36 322	-
Передоплата з поточного податку на прибуток		184	181
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	433
Інвестиційна нерухомість	12	579	1 358
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	13	3 326	3 956
Інші фінансові активи		490	229
Інші активи	14	9 652	9 585
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	15	11 268	21 836
Активи, утримувані для продажу		117	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		254 805	205 183
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	16	12 394	18 047
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	17	234	2 667
Кошти клієнтів	18	212 750	181 133
Випущені боргові цінні папери		2	2
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	106	94
Резерви, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	19	4 397	4 000
Субординований борг		129	122
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		230 012	206 065
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	20	206 060	50 695
Емісійний дохід	20	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	20	-	111 591
Резерв переоцінки приміщень	13	747	783
Нерезалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		(479)	521
Результат від операцій з акціонером	10, 11	12 174	9 934
Загальні резерви та інші фонди	20	6 211	1 619
Накопичений дефіцит		(199 943)	(176 048)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		24 793	(882)
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		254 805	205 183

Затверджено до випуску та підписано 24 квітня 2018 року.

П. Крумханцл
Голова Правління

(Handwritten signature in blue ink)

В. В.
Ярмоленко
Головний
бухгалтер

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"

У мільйонах українських гривень	Прим.	2017 рік	2016 рік
Процентні доходи	21	24 485	31 358
Процентні витрати	21	(18 374)	(29 364)
Чистий процентний дохід		6 111	1 994
Відрахування до резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам	9	(18 346)	(154 617)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам		(12 235)	(152 623)
Доходи за виплатами та комісійними	22	13 211	10 365
Витрати за виплатами та комісійними	22	(3 017)	(2 205)
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		-	1 981
Прибутки мінус збитки/(збитки мінус прибутки) від вбудованих похідних фінансових інструментів	29	3 491	(23 955)
Прибутки мінус збитки/(збитки мінус прибутки) від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		1 084	(206)
Збитки мінус прибутки від переоцінки іноземної валюти		(2 501)	(4 266)
Зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		(286)	-
Прибуток від вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії		-	630
Збитки від знецінення приміщень та інвестиційної нерухомості		(1 112)	(16)
Знецінення нематеріальних активів		(292)	-
Знецінення майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(11 559)	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(12 194)	(9 771)
Інші доходи		1 530	3 252
Інші збитки		(15)	-
Збиток до оподаткування		(23 895)	(176 814)
(Витрати)/кредит з податку на прибуток	24	(19)	576
Чистий збиток за рік		(23 914)	(176 238)
Інші сукупні доходи/(витрати):			
Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Інвестиції для подальшого продажу:			
- Нереалізований (збиток)/прибуток за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу		(1 000)	769
Реалізований прибуток, рекласифікований до прибутку або збитку за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу		-	(1 981)
Ефект на податок на прибуток	24	-	312
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Резерв переоцінки приміщень	13	(20)	351
Ефект на податок на прибуток	24	4	(62)
Інші сукупні витрати		(1 016)	(611)
ВСЬОГО СУКУПНОГО ВИТРАТИ ЗА ПЕРІОД		(24 930)	(176 849)
Базисний та скоригований витрати на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	20	(56,82)	(2 230,86)

Затверджено до випуску та підписано 24 квітня 2018 року.

П. Крумханзл
Голова Правління

В. Ярмоленко
В. Головний
бухгалтер

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про зміни капіталу

	Прим.Акціонерний Емісійний		Внески у капітал, отримані за	Резер в	Нереалізований	Результат від	Загальні	Накопичений	Всього
	капітал	дохід							
	капітал	дохід	випущені, але не зареєстровані нові акції	переоцінки (збиток)/прибуток від приміщень	інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	операцій з резерви та інші акціонером	фонди	дефіцит	капіталу
У мільйонах українських гривень									
Залишок на 1 січня 2016	21 257	23	-	506	1 421	-	1 448	2 855	27 510
Збиток за рік	-	-	-	-	-	-	-	(176 238)	(176 238)
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік	-	-	-	289	(900)	-	-	-	(611)
Всього інших сукупних доходи/(збитки) за рік	-	-	-	289	(900)	-	-	(176 238)	(176 849)
Конвертація зобов'язань в акціонерний капітал	20	29 438	-	-	-	-	-	-	29 438
Збільшення акціонерного капіталу, профінансоване за рахунок державних облігацій	20	-	107 000	-	-	-	-	-	107 000
Результат від первісного визнання державних боргових цінних паперів, отриманих як внесок в акціонерний капітал	20	-	-	-	-	9 934	-	-	9 934
Інше збільшення акціонерного капіталу	20	-	4 591	-	-	-	-	(2 506)	2 085
Переведення дооцінки приміщення в складі нерозподіленого прибутку	-	-	-	(12)	-	-	-	12	-
Переведення резервів	-	-	-	-	-	-	171	(171)	-
Залишок за 31 грудня 2016	50 695	23	111 591	783	521	9 934	1 619	(176 048)	(882)
Залишок на 1 січня 2017	50 695	23	111 591	783	521	9 934	1 619	(176 048)	(882)
Збиток за рік	-	-	-	-	-	-	-	(23 914)	(23 914)
Інші сукупні збитки за рік	-	-	-	(16)	(1 000)	-	-	-	(1 016)
Всього інших сукупних збитки за рік	-	-	-	(16)	(1 000)	-	-	(23 914)	(24 930)
Реєстрація акціонерного капіталу	20	155 365	(155 365)	-	-	-	-	-	-
Збільшення акціонерного капіталу, профінансоване за рахунок державних облігацій	20	-	48 365	-	-	-	-	-	48 365
Результат від первісного визнання державних боргових цінних паперів, отриманих як внесок в акціонерний капітал	20	-	-	-	-	2 240	-	-	2 240
Інше зменшення акціонерного капіталу	20	-	(4 591)	-	-	-	2 008	2 583	-
Переведення дооцінки приміщення в складі нерозподіленого прибутку	-	-	-	(20)	-	-	-	20	-
Переведення резервів	-	-	-	-	-	-	2 584	(2 584)	-
Залишок за 31 грудня 2017	206 060	23	-	747	(479)	12 174	6 211	(199 943)	24 793

Затверджено до випуску та підписано 24 квітня 2018 року.

П. Крумханзл
Голова Правління

Б. Б.
Ярмоленко
Головний
бухгалтер

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"

У мільйонах українських гривень	Прим.	2017 рік	2016 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти отримані		20 865	22 167
Проценти сплачені		(18 475)	(29 437)
Виплати та комісійні отримані		13 211	10 365
Виплати та комісійні сплачені		(3 017)	(2 205)
Дохід отриманий від вбудованих похідних фінансових інструментів		-	953
Дохід отриманий/(витрати сплачені) від операцій з іноземною валютою		1 084	(206)
Сплачені витрати, пов'язані з персоналом		(4 547)	(3 016)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(5 385)	(5 064)
Інші операційні доходи отримані		1 530	2 272
Податок на прибуток сплачений		-	(96)
Грошові потоки, отримані/(використані) в операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		5 266	(4 267)
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте збільшення залишків обов'язкового резерву		(35)	(1 318)
Чисте (збільшення)/зменшення заборгованості банків		(1 930)	1 952
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтам		(10 387)	(9 340)
Чисте збільшення інших фінансових активів		(217)	(72)
Чисте збільшення інших активів		(1 053)	(156)
Чисте (збільшення)/зменшення заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями		(2 380)	760
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		25 213	(6 933)
Чисте зменшення резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		(353)	(56)
Чисті грошові кошти, отримані/(використані) в операційній діяльності		14 124	(19 430)
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		83	10
Придбання приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		(627)	(1 134)
Вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії		-	683
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів, утримуваних для продажу		1 400	27 782
Придбання інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		(10 788)	-
Придбання інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення		(4 440)	-
Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення		285	216
Чисті грошові кошти, (використані)/отримані від інвестиційної діяльності		(14 087)	27 557
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Надходження коштів від НБУ	16	17 201	25 000
Погашення заборгованості перед НБУ	16	(22 876)	(33 663)
Погашення випущених боргових цінних паперів та інших позикових коштів		-	(1 010)
Чисті грошові кошти, використані в фінансової діяльності		(5 675)	(9 673)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		486	1 203
Чисте зменшення грошових коштів та їх еквівалентів		(5 152)	(343)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	7	28 673	29 016
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	7	23 521	28 673

Затверджено до випуску та підписано 24 квітня 2018 року.

П. Круханзл
Голова Правління

(Handwritten signature)

В. В.
Ярмоленко
Головний
бухгалтер

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2016 р.	31 грудня 2015 р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	30 159	29 184
Заборгованість банків	8	2 410	3 365
Кредити та аванси клієнтам	9	43 583	189 314
Вбудовані похідні фінансові активи	9,10	27 044	30 673
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	10	64 409	1 734
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення		-	216
Передоплата з поточного податку на прибуток		181	98
Інвестиції в дочірні та асоційовані підприємства		433	435
Інвестиційна нерухомість		1 358	-
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	11	3 956	2 857
Інші фінансові активи		229	238
Інші активи	12	9 585	300
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	13	21 836	6
Необоротні активи, утримувані для продажу		-	191
ВСЬОГО АКТИВІВ		205 183	258 611
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	14	18 047	27 079
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	15	2 667	4 628
Кошти клієнтів	16	181 133	177 974
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти		2	9 271
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	94	933
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	17	4 000	2 169
Субординований борг		122	9 047
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		206 065	231 101
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	18	50 695	21 257
Емісійний дохід	18	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	18	111 591	-
Резерв переоцінки приміщень	11	783	506
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		521	1 421
Результат від операцій з власником	18	9 934	-
Загальні резерви та інші фонди		1 619	1 448
(Накопичений дефіцит)/Нерозподілений прибуток		(176 048)	2 855
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		(882)	27 510
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		205 183	258 611

Затверджено до випуску та підписано 16 травня 2017 року.

О.В. Шлапак
Голова Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2016 рік	2015 рік
Процентні доходи	19	33 255	30 640
Процентні витрати	19	(29 364)	(27 861)
Чистий процентний дохід		3 891	2 779
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	9	(154 617)	(3 691)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам		(150 726)	(912)
Доходи за виплатами та комісійними	20	10 365	6 660
Витрати за виплатами та комісійними	20	(2 205)	(1 640)
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	27	(23 955)	6 517
(Збитки мінус прибутки) від операцій з іноземною валютою		(206)	(1 615)
(Збитки мінус прибутки) від переоцінки іноземної валюти		(4 266)	(634)
Інші операційні доходи		1 474	247
Прибуток від вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії		630	187
Прибуток від реалізації інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		1 981	-
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(9 906)	(8 420)
(Збиток)/прибуток до оподаткування		(176 814)	390
Доходи/(витрати) з податку на прибуток	22	576	(152)
Чистий (збиток)/прибуток за рік		(176 238)	238
Інші сукупні доходи/(збитки):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Нереалізований прибуток за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу		769	752
Реалізований прибуток, рекласифікований до прибутку або збитку за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу		(1 981)	-
Ефект на податок на прибуток	22	312	(136)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки приміщень	11	351	-
Ефект на податок на прибуток	22	(62)	-
Інші сукупні (витрати)/доходи		(611)	616
ВСЬОГО СУКУПНОГО (ЗБИТКУ)/ДОХОДУ ЗА ПЕРІОД		(176 849)	854
Базисний та скоригований (збиток)/дохід на акцію щодо прибутку, який належить власникам Банку (у гривнях на акцію)	18	(2 230,86)	3,37

Затверджено до випуску та підписано 16 травня 2017 року.

О.В. Шлапак
Голова Правління

 В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про зміни капіталу

	Прим.	Акціонерний капітал	Емісійний дохід	Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	Резерв переоцінки приміщень	Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	Загальні резерви та інші фонди
<i>У мільйонах українських гривень</i>							
Залишок на 1 січня 2015		18 101	20	1 000	523	805	1 445
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-
Інші сукупні доходи		-	-	-	-	616	-
Всього інших сукупних доходів за рік		-	-	-	-	616	-
Внески у капітал, отримані за випущені нові акції		3 156	3	(1 000)	-	-	-
Переведення дооцінки приміщень у категорію нерозподіленого прибутку		-	-	-	(17)	-	-
Переведення резервів		-	-	-	-	-	3
Залишок на 31 грудня 2015		21 257	23	-	506	1 421	1 448

Примітки, подані на стор. 6-76 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про рух грошових коштів

У мільйонах українських гривень	Прим.	2016 рік	2015 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти отримані		24 064	27 497
Проценти сплачені		(29 437)	(26 965)
Виплати та комісійні отримані		10 365	6 660
Виплати та комісійні сплачені		(2 205)	(1 640)
Дохід отриманий/(витрати сплачені) від вбудованих похідних фінансових інструментів	27	953	(12 197)
Дохід, отриманий від операцій з іноземною валютою		(206)	(1 615)
Інші операційні доходи отримані		375	247
Сплачені витрати, пов'язаних з персоналом		(3 016)	(3 342)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(5 064)	(4 468)
Податок на прибуток сплачений		(96)	(57)
Грошові потоки, використані в операційній діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		(4 267)	(15 880)
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте збільшення залишків обов'язкового резерву		(1 318)	(21)
Чисте зменшення заборгованості банків		1 952	16 432
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтам		(9 340)	(5 063)
Чисте збільшення інших фінансових активів		(72)	(75)
Чисте збільшення інших активів		(156)	(177)
Чисте збільшення заборгованості перед банками та фінансовими організаціями		760	298
Чисте (зменшення)/збільшення коштів клієнтів		(6 933)	6 342
Чисте (зменшення)/збільшення резервів зобов'язань та відрахувань, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		(56)	207
Чисті грошові кошти, (використані)/отримані в операційній діяльності		(19 430)	2 063
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		10	42
Придбання приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання та нематеріальних активів		(1 134)	(528)
Надходження від продажу інвестиційних цінних паперів, наявних для продажу		27 782	-
Надходження від інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення		216	(192)
Вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії		683	863
Чисті грошові кошти, отримані від інвестиційної діяльності		27 557	185
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Надходження коштів від НБУ	14	25 000	9 700
Погашення заборгованості перед НБУ		(33 663)	(1 493)
Випуск звичайних акцій		-	2 159
Залучення субординованого боргу		-	1 697
Погашення випущених боргових цінних паперів та інших позикових коштів		(1 010)	(2 010)
Чисті грошові кошти, (використані)/отримані фінансової діяльності		(9 673)	10 053
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		1 203	2 415
Чисте (зменшення)/збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		(343)	14 716
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		29 016	14 300
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	7	28 673	29 016

Затверджено до випуску та підписано 16 травня 2017 року.

О.В. Шлапак
Голова Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Операційні та фінансові операції, які не потребували використання грошових коштів та їх еквівалентів і були виключені зі звіту про рух грошових коштів, розкриті у Примітці 7.

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2015 р.	31 грудня 2014 р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	29 184	14 447
Заборгованість інших банків	8	3 365	13 321
Кредити та аванси клієнтам	9	189 314	159 173
Вбудовані похідні фінансові активи	28, 29	30 673	19 978
Інвестиції у дочірні компанії	11	435	435
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу		1 734	981
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення		216	142
Передоплата з поточного податку на прибуток		98	142
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	12	2 857	3 003
Інші фінансові активи		238	797
Інші активи		306	148
Необоротні активи, утримувані для продажу		191	246
ВСЬОГО АКТИВІВ		258 611	212 813
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	13	27 079	18 357
Заборгованість перед іншими банками та іншими фінансовими організаціями	14	4 628	3 433
Кошти клієнтів	15	177 974	140 680
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти	16	9 271	8 111
Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	28, 29	-	10 047
Поточне зобов'язання з податку на прибуток		-	7
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	23	933	737
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	17	2 169	1 834
Субординований борг	18	9 047	5 110
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		231 101	188 316
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	21 257	18 101
Емісійний дохід	19	23	20
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	19	-	1 000
Резерв переоцінки приміщень		506	523
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		1 421	805
Загальні резерви та інші фонди		1 448	1 445
Нерозподілений прибуток		2 855	2 603
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		27 510	24 497
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		258 611	212 813

Затверджено до випуску та підписано 22 липня 2016 року.

Ю. П. Дікуш
 Генеральний заступник Голови Правління

Л. І. Коротіна
 Головний бухгалтер

Примітки, подані на стор. 6-97, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

1

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"**Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід**

<i>У мільйонах українських гривень</i>	При м.	2015 рік	2014 рік
Процентні доходи	20	30 309	25 556
Процентні витрати	20	(27 861)	(18 295)
Чистий процентний дохід		2 448	7 261
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	9	(6 070)	(4 631)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам		(3 622)	2 630
Доходи за виплатами та комісійними	21	6 991	4 390
Витрати за виплатами та комісійними	21	(1 640)	(1 043)
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	29	6 517	6 723
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою		(1 324)	400
Прибутки мінус збитки/(збитки мінус прибутки) від переоцінки іноземної валюти		1 745	(4 202)
Інші операційні доходи		247	229
Інші (збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки		(291)	37
Прибуток від вибуття інвестиції в дочірню компанію		187	192
Адміністративні та інші операційні витрати	22	(8 420)	(9 402)
Прибуток/(збиток) до оподаткування		390	(46)
(Витрати)/кредит з податку на прибуток	23	(152)	94
Прибуток		238	48
Інші сукупні доходи/(збитки):			
<i>Статті, які можуть бути у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		752	540
Податок на прибуток, визнаний безпосередньо в іншому сукупному доході	23	(136)	(106)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки приміщень	12	-	246
Податок на прибуток, визнаний безпосередньо в іншому сукупному доході	23	-	(44)
Інші сукупні доходи		616	636
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ ЗА ПЕРІОД		854	684
Базисний та скоригований прибуток на акцію щодо прибутку, який належить власникам Банку (у гривнях на акцію)	19	3,37	0,74

<i>У мільйонах українських гривень</i>	Прим.	2015 рік	2014 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти отримані		27 166	23 610
Проценти сплачені		(26 965)	(18 856)
Виплати та комісійні отримані		6 991	4 374
Виплати та комісійні сплачені		(1 640)	(1 043)
(Витрати сплачені)/дохід, отриманий від вбудованих похідних фінансових інструментів	29	(12 197)	2 519
(Витрати сплачені)/дохід, отриманий від похідних фінансових інструментів за операціями своп, форвард та спот		(291)	28
Витрати сплачені/дохід, отриманий від операцій з іноземною валютою		(1 324)	400
Інші операційні доходи		247	174
Витрати, пов'язані з персоналом		(3 342)	(3 733)
Адміністративні та інші операційні витрати, крім сплачених витрат, пов'язаних із персоналом		(4 468)	(3 930)
Податок на прибуток сплачений		(57)	(320)
Грошові потоки, (використані в операційній діяльності) / отримані від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		(15 880)	3 223
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкового резерву		(21)	3 821
Чисте зменшення заборгованості інших банків		16 432	11 918
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтам		(5 063)	(14 778)
Чисте збільшення інших фінансових активів		(75)	(297)
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		(177)	171
Чисте зменшення заборгованості перед НБУ	13	-	(213)
Чисте збільшення/(зменшення) заборгованості перед іншими банками та іншими фінансовими організаціями		298	(3 152)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		6 342	(18 409)
Чисте збільшення резервів зобов'язань та відрахувань, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		207	128
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності/(використані в операційній діяльності)		2 063	(17 588)
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		42	35
Придбання приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		(528)	(830)
Збільшення інвестицій у дочірню компанію		-	(380)
Придбання необоротних активів, утримуваних для продажу		(192)	-
Вибуття дочірніх компаній, за вирахуванням сплачених грошових коштів		863	488
Чисті грошові кошти, отримані від інвестиційної діяльності / (використані в операційній діяльності)		185	(687)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Надходження коштів від кредиту рефінансування НБУ	13	9 700	19 889
Погашення кредиту рефінансування НБУ		(1 493)	(4 791)
Емісія простих акцій	19	2 159	1 000
Емісія преміальних акцій	19	3	-
Залучення субординованого боргу	18	1 694	-
Погашення власних боргових цінних паперів та інших позикових коштів	16	(2 010)	(5 975)
Чисті грошові кошти, отримані від фінансової діяльності		10 053	10 123
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		2 415	5 199
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		14 716	(2 953)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	7	14 300	17 253
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року		29 016	14 300
Операційні та фінансові операції, які не потребували використання грошових коштів та їх			

Примітки полані на стор 5-76 є невід'ємною частиною

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

Прим. 31 грудня 2014 р. 31 грудня 2013 р. 31 грудня 2012 р.
(трансформовано) (трансформовано)

У мільйонах українських гривень

АКТИВИ

Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	14 447	21 221	20 117
Заборгованість інших банків	8	13 321	13 185	8 220
Кредити та аванси клієнтам	9	159 173	133 604	113 213
Вбудовані похідні фінансові активи	29, 30	19 978	3 816	2 750
Інвестиції у дочірні компанії	11	435	1 257	1 179
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу		981	440	287
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення		142	72	240
Передоплата з поточного податку на прибуток		142	-	-
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	12	3 003	2 813	2 566
Інші фінансові активи	13	797	166	533
Інші активи		148	268	223
Активи, утримувані для продажу		246	-	-

ВСЬОГО АКТИВІВ **212 813** **176 842** **149 328**

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Заборгованість перед НБУ	14	18 357	3 472	4 630
Заборгованість перед іншими банками та іншими фінансовими організаціями	15	3 433	4 157	5 825
Кошти клієнтів	16	140 680	130 754	105 861
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти	17	8 111	11 079	7 996
Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	31	10 047	-	-
Поточне зобов'язання з податку на прибуток		7	29	65
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	737	852	1 019
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	18	1 834	889	1 447
Субординований борг	19	5 110	3 071	1 222

ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ **188 316** **154 303** **128 065**

КАПІТАЛ

Акціонерний капітал	20	18 101	16 352	14 897
Емісійний дохід	20	20	20	20
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	20	1 000	-	-
Резерв переоцінки приміщень		523	479	479
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		805	371	235
Нерозподілений прибуток		4 048	5 317	5 632

ВСЬОГО КАПІТАЛУ **24 497** **22 539** **21 263**

ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ **212 813** **176 842** **149 328**

Затверджено до випуску та підписано 30 квітня 2015 року.

Ю. П. Півуд
Генеральний Заступник Голови Правління

Л.І. Коротіна
Головний бухгалтер